

A photograph of a female gymnast and a coach in a gymnasium. The coach, on the left, is smiling and looking at the gymnast. The gymnast, on the right, is also smiling and looking back at the coach. They are both wearing blue athletic gear. The background is a blurred gymnasium.

Pedagogisch sportklimaat in de gymnsport

Perspectieven van trainer-coaches, ouders en
jeugdsporters

Agnes van Suijlekom

Irma Huiberts

Marieke Reitsma

Agnes Elling

Pedagogisch sportklimaat in de gymnsport

Perspectieven van trainer-coaches, ouders en jeugdsporters

In opdracht van de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU)

**Agnes van Suijlekom
Irma Huiberts
Marieke Reitsma
Agnes Elling**

© Mulier Instituut
Utrecht, augustus 2022

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Probleemstelling: pedagogische visie KNVB en KNGU	4
1.3	Doelstelling en onderzoeksvragen	5
1.4	Leeswijzer	5
2.	Methode	6
2.1	Vragenlijstonderzoek onder trainer-coaches en ouders	6
2.2	Groepsgesprekken met jeugdsporters	9
3.	Achtergrond trainer-coaches en ouders	11
3.1	Trainer-coaches	11
3.2	Ouders	13
4.	Beleid en sportklimaat op de vereniging	15
4.1	Beleid vereniging	15
4.2	Sportklimaat op de vereniging	17
4.3	Samenvatting	22
5.	Perspectieven op pedagogisch handelen	23
5.1	Opvoedende taak	23
5.2	Plezier en prestatie	24
5.3	Relatie tussen trainer-coach en sporter	26
5.4	Structuur	27
5.5	Autonomie	29
5.6	Competentie	29
5.7	Talenten selecteren	30
5.8	Samenvatting	31
6.	Perspectieven van jonge sporters	33
6.1	Een leuke training	33
6.2	Een goede trainer	35
6.3	Wedstrijden	38
6.4	Samenvatting	38
7.	Ontwikkeling en ondersteuning trainers	40
7.1	Ontwikkelingsbehoeften	40
7.2	Ondersteuningsbehoeften	41
7.3	Samenvatting	42
8.	Conclusies en aanbevelingen	44
8.1	Conclusies	44
8.2	Aanbevelingen	46
Bijlage 1. Onderwerpen vragenlijsten		48
Bijlage 2. Leidraad groepsgesprekken		50
Bijlage 3. Achtergrond trainer-coaches en ouders		52
Bijlage 4. Aanvullende tabellen		54

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Binnen het deelthema 'positieve sportcultuur' als een van de zes pijlers van het Nationaal Sportakkoord is het doel dat iedereen 'veilig, eerlijk en met plezier moet kunnen sporten'.¹ Een van de uitgangspunten daarbij is dat het welzijn van het kind boven de winst wordt gesteld. In deze 'positieve benadering' van de sportcultuur ligt het accent op het bevorderen van sportplezier. Er is al jarenlang beleidsmatige aandacht voor het tegengaan van onveilige situaties in de sport, onder meer vanuit het programma Veilig Sportklimaat (VSK), dat tussen 2014 en 2019 door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) werd gefinancierd.² Dit thema behoeft nog steeds aandacht, want ook sport is een maatschappelijke sector waar onveiligheid en uitsluiting voorkomt. Naast inzet op het bestrijden van onveiligheid is vanuit het VSK-programma ook steeds aandacht geweest voor het bevorderen van sportplezier. Dit heeft een vervolg gekregen in het sportakkoord.

Een speerpunt binnen het deelthema positieve sportcultuur is het pedagogisch sportklimaat, waarbij kindgericht handelen centraal staat. Het uitgangspunt is dat kinderen veilig en met plezier moeten kunnen sporten, maar zich ook op de juiste manier moeten kunnen ontwikkelen in de sportcontext. Dit roept vragen op over het klimaat dat hiervoor nodig is, welke elementen hierin van belang zijn en welk handelen van betrokkenen hierbij hoort. Kortom, hoe ziet een pedagogisch sportklimaat eruit en hoe is dit te realiseren?

De KNGU en de KNVB zijn twee voormalige VSK-sportbonden die zich uitdrukkelijk met dit thema bezighouden en samen participeren in het project 'pedagogische visie'. Vanuit dit project is het Mulier Instituut gevraagd een verkennend onderzoek te doen naar het pedagogisch sportklimaat in de gymnsport en in de voetbalsport. In deze rapportage doen we verslag van de resultaten uit de gymnsport (KNGU).

Uit de gymnsport, en met name het vrouwentopturnen, klinken al jaren signalen van de aanwezigheid van grensoverschrijdend gedrag en een onveilig sportklimaat. In de zomer van 2020 nam de (media-)aandacht hiervoor verder toe, onder andere door herhaalde en nieuwe onthullingen vanuit oud-turnsters en voormalig topcoaches. Op basis hiervan liet de KNGU een onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar grensoverschrijdend gedrag in de gymnsport.³ Voorliggend onderzoek staat los van het onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag en richt zich primair op het inzichtelijk maken van de ervaringen met en perspectieven op een pedagogisch sportklimaat van trainers, sporters en hun ouders. Toch raakt het onderzoek ook aan de thematiek van grensoverschrijdend gedrag, omdat een sociaal veilig sportklimaat een primaire randvoorwaarde en onderdeel is van een pedagogisch sportklimaat.

1.2 Probleemstelling: pedagogische visie KNVB en KNGU

De invulling van een pedagogisch sportklimaat is niet eenduidig, maar er zijn wel algemene sporttakoverstijgende elementen die van belang zijn om de sportcontext op een kindgerichte manier in te vullen. Verschillende modellen zijn ontwikkeld voor de invulling van een pedagogisch klimaat, ook

¹ VWS, VSG, VNG & NOC*NSF (2018). *Nationaal Sportakkoord 2018-2022. Sport verenigt Nederland*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

² Romijn, D., & Van Kalmthout, J. (2018). [VSK monitor 2018: voortgangsrapportage Actieplan 'Naar een veiliger sportklimaat'](#). Mulier Instituut.

³ Olfers, M., & Van Wijk, A. (2021). [Ongelijke leggers: een onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag in de gymnsport](#). Verinorm.

specifiek aangepast voor de sport.⁴ In het kader van het project pedagogische visie ontwikkelen de KNGU en de KNVB een visie op het pedagogisch klimaat. De trainer-coach wordt hierin als de belangrijkste begeleidende actor gezien. De KNGU heeft een visie op pedagogisch handelen van trainer-coaches ontwikkeld.⁵ Ze hanteren hierbij de zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan⁶ als uitgangspunt voor de ontwikkeling van kinderen in een sportvereniging. Die stelt dat de basisbehoeften autonomie, competentie en relatie voorwaarden zijn voor het ontwikkelen en behouden van intrinsieke motivatie bij kinderen. Dit leidt, samen met een juiste structuur en zelfreflectie van trainers, tot de mogelijkheid tot ontwikkeling bij kinderen (en daarmee een goed pedagogisch sportklimaat).

In dit onderzoek gebruiken we deze visie als uitgangspunt voor de vraagstelling en analyse. We beperken ons echter niet tot dit kader. Het bieden van *sociale veiligheid* is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed pedagogisch sportklimaat, zo blijkt uit eerder onderzoek in het kader van de monitoring van het beleidsprogramma Veilig Sportklimaat en uit de monitoring van het sportakkoord op het thema positieve sportcultuur. Daarom wordt in dit onderzoek een open aanpak toegepast, waarbij de genoemde elementen uit de pedagogische visie dienen als input voor de vragenlijsten en als analysekader voor de opbrengsten uit de gesprekken.

1.3 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit verkennende onderzoek in de gymnsport is om meer inzicht te krijgen in de perspectieven van ouders, trainers en sporters (kinderen) op een pedagogisch sportklimaat. De centrale onderzoeksvraag is:

Hoe ervaren trainers, ouders en sporters het jeugdsportklimaat in de gymnastiek, welke pedagogische aspecten worden daarbij onderscheiden en wat zijn de aandachtspunten en dilemma's voor de (door)ontwikkeling van pedagogisch beleid?

De gekozen werkwijze om de onderzoeksvraag te beantwoorden bestaat uit een gecombineerde aanpak van verschillende onderzoeksmethoden. Er zijn drie onderzoeksgroepen: trainer-coaches, ouders en sporters. Ouders en trainer-coaches zijn bevraagd via vragenlijsten met zowel gesloten als open vragen. De sporters zelf zijn aan het woord gelaten in groepsgesprekken.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de gekozen methodiek uitgewerkt. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de kenmerken en achtergrond van de onderzoeksgroepen. In hoofdstuk 4 tot en met 7 worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd. Hoofdstuk 4 gaat over (het beleid over) het sportklimaat op de sportvereniging. Hoofdstuk 5 gaat over de visie op en ervaringen met aspecten van een pedagogisch sportklimaat, vanuit het perspectief van de trainer-coaches en ouders. In hoofdstuk 6 belichten we het perspectief van de jeugdsporters. Hoofdstuk 7 gaat over (gewenste) ondersteuning op dit thema. De rapportage wordt afgesloten met een conclusiehoofdstuk, waarin aan de hand van de onderzoeksvraag de belangrijkste conclusies worden gepresenteerd en aanbevelingen worden gedaan.

⁴ Bijvoorbeeld in: Bronkhorst, A., Van der Kerk, J., & Schipper-van Veldhoven, N. H. M. J. (2018). *Een pedagogisch sportklimaat: het realiseren van een positieve clubcultuur*. Coutinho.

⁵ KNGU (z.d.). *Het pedagogisch ABC voor trainers-coaches*. <https://dutchgymnastics.nl/assets/Documenten/Veilig-sporten/Het-pedagogisch-ABC-voor-trainer-coaches.pdf>

⁶ Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Plenum Press.

2. Methode

Het onderzoek richt zich op de ervaringen en perspectieven van drie groepen betrokkenen in de jeugdgymnsport: trainer-coaches, ouders van jeugdsporters en jeugdsporters zelf. Door de gekozen methode valt het onderzoek uiteen in twee deelonderzoeken: een vragenlijstonderzoek onder trainer-coaches en ouders van sporters en groepsgesprekken met jeugdsporters. De gymnsport kent meerdere disciplines. In het vragenlijstonderzoek zijn alle disciplines uitgenodigd voor deelname. De groepsgesprekken zijn beperkt tot kinderen uit het turnen en de acrogymnsport.

2.1 Vragenlijstonderzoek onder trainer-coaches en ouders

Er zijn twee digitale vragenlijsten uitgezet, onder trainer-coaches en onder ouders uit de gymnsport. In overleg met de opdrachtgever is besloten hiervoor trainer-coaches en ouders van jeugdsporters tussen 4 en 18 jaar oud uit te nodigen en alle niveaus te betrekken.

Ontwikkeling vragenlijsten

In de vragenlijsten worden de doelgroepen bevraagd op hun visie op en ervaringen met aspecten van het pedagogisch sportklimaat. Om de vragenlijsten te ontwikkelen is gebruik gemaakt van ervaringen uit eerder onderzoek op het thema pedagogisch sportklimaat⁷, van elementen uit de pedagogische visie zoals ontwikkeld door de KNGU en KNVB en van expertise vanuit de KNGU. Dit laatste geldt met name voor sportspecifieke onderdelen. De vragenlijst is ontwikkeld door Mulier Instituut in overleg met de KNGU. Onderwerpen die aan bod kwamen in de vragenlijsten waren het verenigingsbeleid, het sportklimaat op de vereniging, de pedagogische taken van trainers en verenigingen, aandacht voor sportplezier, relatie tussen trainer en sport, autonomie, gevoel van competentie en ondersteuningsbehoeften. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de onderwerpen uit de vragenlijsten.

Dataverzameling

Het Mulier Instituut heeft de vragenlijsten geprogrammeerd en getest en in overleg met de KNGU vastgesteld. De uitnodiging voor deelname aan het onderzoek, met link naar de vragenlijst, is in opdracht van de KNGU verzonden door het Mulier Instituut, via een door KNGU aangeleverde contactenlijst met trainer-coaches en ouders. De uitnodigingen zijn in de eerste helft van juli 2020 verzonden. In de periode juni-augustus 2020 heeft het veldwerk plaatsgevonden.

De vragenlijsten zijn uitgezet onder trainer-coaches en ouders van kinderen in de gymnsport. De volgende keuzes zijn gemaakt met betrekking tot de onderzoeksdoelgroepen:

- Trainer-coaches: in het onderzoek wordt geen onderscheid gemaakt tussen trainer-coaches die alleen training geven en trainer-coaches die ook wedstrijden begeleiden. In dit rapport wordt steeds de term 'trainer-coach' gebruikt. Op sommige plekken in het rapport wordt voor de leesbaarheid de term 'trainer' gebruikt.
- Jeugdsporters: trainer-coaches en ouders van kinderen in de gymnsport zijn uitgenodigd voor het onderzoek. Het gaat om jeugdsporters tussen de 4 en 18 jaar, van alle niveaus en vanuit alle disciplines van de gymnsport (die zijn aangesloten bij de KNGU).

⁷ Zoals het Kids First-onderzoeksprogramma:
<https://www.mulierinstituut.nl/onderzoeksthemas/sportcultuur/kids-first/>

Respons en achtergrondkenmerken trainer-coaches

Het veldwerk onder trainer-coaches heeft bruikbare data van 692 ingevulde vragenlijsten opgeleverd.⁸ Het aantal aangeschreven trainer-coaches was 2.947. Het responspercentage komt daarmee op 23,5 procent. Achtergrondkenmerken van de aangeschreven populatie trainer-coaches uit de gymnsport zijn onbekend. Daarom kan niet worden bepaald in welke mate de streekproef representatief is voor de populatie. Wel is zichtbaar dat een grote meerderheid van de responderende trainer-coaches vrouw is. Zie tabel 2.1 voor een overzicht van de achtergrondkenmerken van de respondentgroep trainer-coaches.

Tabel 2.1 Verdeling respondentgroep trainer-coaches naar achtergrondkenmerken: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en etniciteit (in aantallen en procenten)

		Aantal	%
Totaal		692	100
Geslacht	Man	91	13,2
	Vrouw	521	75,3
	Wil ik niet zeggen	5	0,8
	Onbekend*	75	10,8
Leeftijd	Jonger dan 25 jaar	159	23,0
	25-34 jaar	187	27,0
	35-50 jaar	156	22,5
	>50 jaar	101	14,6
	Onbekend*	89	12,9
Opleidingsniveau	Wetenschappelijk onderwijs (wo)	117	16,9
	Hoger beroepsonderwijs (hbo)	316	45,7
	Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	148	21,4
	Middelbare school	26	3,8
	Wil ik niet zeggen	10	1,4
	Onbekend*	75	10,8
Etnisch-culturele achtergrond	Nederlands	598	86,4
	Anders	15	2,1
	Weet ik niet/wil ik niet zeggen	4	0,6
	Onbekend*	75	10,8

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Deze respondenten (75) hebben het vragenblok over achtergrondkenmerken niet ingevuld. Zij hebben wel (een deel van) de inhoudelijke vraagblokken ingevuld. Deze vragenlijsten zijn dus niet volledig, maar wel meegenomen in de analyse. De vraag over leeftijd was niet verplicht. Daarom hebben, naast de 75 respondenten die dit vragenblok niet hebben ingevuld, nog veertien respondenten deze vraag niet beantwoord.

⁸ Het originele databestand is opgeschoond. In totaal zijn data van 51 respondenten verwijderd. Data zijn buiten beschouwing gelaten als een respondent geen van de inhoudelijke vragenblokken heeft ingevuld. Als de vragenlijst niet volledig is ingevuld, maar wel één of meerdere inhoudelijke vragenblokken zijn ingevuld, zijn de bruikbare data meegenomen in de analyse.

Respons en achtergrondkenmerken steekproef ouders

Het veldwerk onder ouders van jeugdsporters heeft bruikbare data van 5.051 ingevulde vragenlijsten opgeleverd.⁹ Het aantal aangeschreven ouders van jeugdsporters was 72.997. Het responspercentage komt daarmee op 6,9 procent. Achtergrondkenmerken van de aangeschreven populatie ouders uit de gymnsport zijn onbekend. Daarom kan niet worden bepaald in welke mate de steekproef representatief is voor de populatie. Wel is zichtbaar dat een grote meerderheid van de responderende ouders vrouw was. Zie tabel 2.2 voor een overzicht van de achtergrondkenmerken van de respondentgroep.

Tabel 2.2 Verdeling respondentgroepen ouders naar achtergrondkenmerken: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en etniciteit (in aantallen en procenten)

		Aantal	%
<i>Totaal</i>		5.051	100
Geslacht	Man	450	8,9
	Vrouw	3.941	78,0
	Wil ik niet zeggen	79	1,6
	Onbekend*	581	11,5
Leeftijd	<35 jaar	329	6,5
	35-40 jaar	1.341	26,5
	41-45 jaar	1.315	26,0
	46-50 jaar	936	18,5
	>50 jaar	316	6,3
	Onbekend*	814	16,1
Opleidingsniveau	Wetenschappelijk onderwijs (wo)	935	18,5
	Hoger beroepsonderwijs (hbo)	2.120	42,0
	Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	1.177	23,3
	Middelbare school	97	1,9
	Wil ik niet zeggen	120	2,4
	Anders, namelijk:	17	0,3
	Onbekend*	585	11,6
Etnisch-culturele achtergrond	Nederlands	4.130	81,8
	Anders:	143	2,8
	Weet ik niet/wil ik niet zeggen	193	3,8
	Onbekend*	585	11,6

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Deze respondenten hebben het vragenblok over achtergrondkenmerken niet ingevuld. Zij hebben wel (een deel van) de inhoudelijke vraagblokken ingevuld. Deze vragenlijsten zijn dus niet volledig, maar wel meegenomen in de analyse. De vraag over leeftijd was niet verplicht. Daarom heeft, naast de respondenten die dit vragenblok niet hebben ingevuld, een groep respondenten deze vraag niet beantwoord.

⁹ Het originele databestand is opgeschoond. In totaal zijn data van 978 respondenten verwijderd. Data zijn buiten beschouwing gelaten als: een respondent 1) geen van de inhoudelijke vragenblokken heeft ingevuld; 2) heeft aangegeven dat zijn/haar kind niet in de onderzochte leeftijdsgroep (4-18 jaar) valt; 3) heeft aangegeven dat zijn/haar kind een discipline van gymnsport doet die niet was opgenomen in de lijst betrokken disciplines (vaak vormen van peutergym of Nijntje Beweegdiploma). Als de vragenlijst niet volledig is ingevuld, maar wel één of meerdere inhoudelijke vragenblokken zijn ingevuld, zijn de bruikbare data meegenomen in de analyse.

Verwerking data, analyse en rapportage

De data zijn opgeschoond en bewerkt voor analyse. De opgeschoonde data zijn geanalyseerd en de resultaatbeschrijving is opgenomen in deze rapportage. Bij de resultaatbeschrijving worden de perspectieven van trainer-coaches en ouders, indien mogelijk, per thema naast elkaar geplaatst en bij de interpretatie gecombineerd. De resultaten worden over het algemeen voor de gehele groep trainer-coaches en ouders weergegeven. Indien relevant en waar mogelijk worden verschillen tussen subgroepen benoemd in de begeleidende tekst (bijvoorbeeld naar leeftijd, discipline of geslacht).

Verwerking data en analyse open antwoorden

Vanwege de grote omvang van de responsgroepen trainers en vooral ouders, de grote hoeveelheid ingevulde open antwoorden én de rijkheid en omvang van de ingevulde antwoorden, is besloten een aparte analyse uit te voeren op de kwalitatieve data van open antwoorden. De analyse richtte zich op:

- illustraties bij de kwantitatieve resultaten via inzicht gevende citaten die de kwantitatieve resultaten ondersteunen of daar juist van afwijken. Deze illustraties zijn verwerkt in voorliggende rapportage;
- onderzoeken in hoeverre nieuwe of aanvullende (sub)thema's naar voren komen die in het kader van de ontwikkeling van de pedagogische visie van belang zijn;

De extra analyse is verwerkt in een apart document, dat wordt gedeeld met de KNGU voor intern gebruik.

2.2 Groepsgesprekken met jeugdsporters

Werving en deelnemers

In totaal hebben we zes focusgroepen georganiseerd bij zes verschillende verenigingen voor de gymnsport, waarvan vier in het turnen en twee in de acrogymnsport. Vanwege de coronamaatregelen is dit aantal lager dan beoogd (zes turnen en zes acrogym). De deelnemende verenigingen zijn geworven via de KNGU. Om voldoende kwaliteit te waarborgen is een aantal keuzes gemaakt bij de selectie en aanpak van de focusgroepgesprekken. Er werd beoogd om groepsgesprekken te houden met kinderen in de leeftijd 8-12 jaar, vanwege de gemiddeld jonge leeftijd van het grootste deel van de gymnsportende jeugd. De voorkeur ging uit naar aparte focusgroepen voor jongens (2) en meisjes (2), met uitzondering van groepen die gemengd trainen.

De focusgroepgesprekken zijn gehouden tussen september 2020 en juni 2021. In deze periode waren binnensportverenigingen vanwege de coronamaatregelen meerdere maanden (deels) gesloten, waardoor het niet mogelijk was om focusgroepgesprekken te organiseren. In de maanden dat verenigingen wel open waren was de interesse om mee te werken aan het onderzoek laag, vanwege het extra werk dat de verenigingen moesten verzetten als gevolg van de coronacrisis en bijbehorende maatregelen. Ondanks het beperkte aantal groepsgesprekken was er veel gelijkenis tussen de perspectieven van de groepen kinderen die we gesproken hebben en lijken we toch een redelijke saturatie te hebben bereikt.

Deelnemers van de focusgroepen

Iedere groep bestond minimaal uit zes en maximaal uit negen kinderen. In totaal hebben 42 kinderen deelgenomen aan de focusgroepgesprekken, waarvan 36 meisjes en 6 jongens. Drie groepen bestonden uit enkel meisjes, de andere drie waren gemengd. De gemiddelde leeftijd van de kinderen was 11 jaar, met 8 jaar als jongste en 14 jaar als oudste deelnemer. In twee groepen zaten kinderen uit verschillende trainingsgroepen. Over het algemeen waren de kinderen actief op hoog niveau.

Methode

Groepsgesprekken zijn bij uitstek geschikt om kinderen met elkaar over een onderwerp in discussie te laten gaan. Alle zes de focusgroepgesprekken vonden plaats op de vereniging, in een aparte ruimte. Alleen de betrokken onderzoekers en de kinderen waren in deze ruimte aanwezig. Voorafgaand aan de gesprekken hebben de ouders schriftelijk toestemming gegeven om hun kind deel te laten nemen. Alle focusgroepgesprekken zijn geleid door twee betrokken onderzoekers of door één betrokken onderzoeker en een onderzoeksassistent.

Ontwikkeling instrument

Voor de focusgroepen is gebruikgemaakt van een gespreksleidraad met een aantal vooraf bepaalde thema's. In de focusgroepen is gevraagd wat de kinderen een leuke training vinden en wat een trainer een goede trainer maakt. Hierbij is onder andere doorgevraagd naar plezierervaringen en minder leuke aspecten tijdens trainingen en wedstrijden. Daarnaast zijn stellingen aan de kinderen voorgelegd, waarop zij konden aangeven of zij het daarmee eens of oneens waren en waarom. De gespreksleidraad is vooraf met de opdrachtgever afgestemd en is gebaseerd op de centrale onderwerpen van de vragenlijsten (vanuit input uit eerder onderzoek, de pedagogische visie van de KNVB en KNGU, en de expertise van de KNGU) en aangevuld met vraagitems over plezierbeleving van de sporters. Er is gebruikgemaakt van verschillende werkvormen die geschikt zijn voor groepsgesprekken met kinderen (bv. het gebruik van post-its). De gespreksleidraad van de focusgroepen is te vinden in bijlage 2.

Verwerking data, analyse en rapportage

Alle groepsgesprekken zijn opgenomen met audioapparatuur en vervolgens woordelijk uitgewerkt. Voor de analyse is gebruikgemaakt van het programma MAXQDA (versie 2020), software voor kwalitatieve data-analyse. De transcripten zijn inhoudelijk gecodeerd, maar wel met oog voor de manier waarop de sporters spraken (emoties) en eventuele tegenstrijdigheden of samenhang in wat ze vertelden. Een kanttekening hierbij is dat de ene focusgroep rijker was dan de andere, gezien het verschil in de manier waarop kinderen zich durfden uit te spreken. Door de post-its uit de gesprekken te bewaren en mee te nemen in de analyse is geprobeerd de inbreng van alle kinderen in de analyse mee te nemen. De discussies tijdens het gesprek wegen echter zwaarder in de analyse, onder andere omdat de mening van de kinderen soms veranderde tijdens de discussie.

Voor het resultatenhoofdstuk zijn de uitkomsten van de focusgroepen als basis genomen, waarbij citaten de resultaten illustreren. De resultaten zijn door de auteurs gezamenlijk besproken om tot overeenstemming te komen. Om recht te doen aan het perspectief van de sporters is ervoor gekozen om de resultaten van de focusgroepen in een apart hoofdstuk te beschrijven.

3. Achtergrond trainer-coaches en ouders

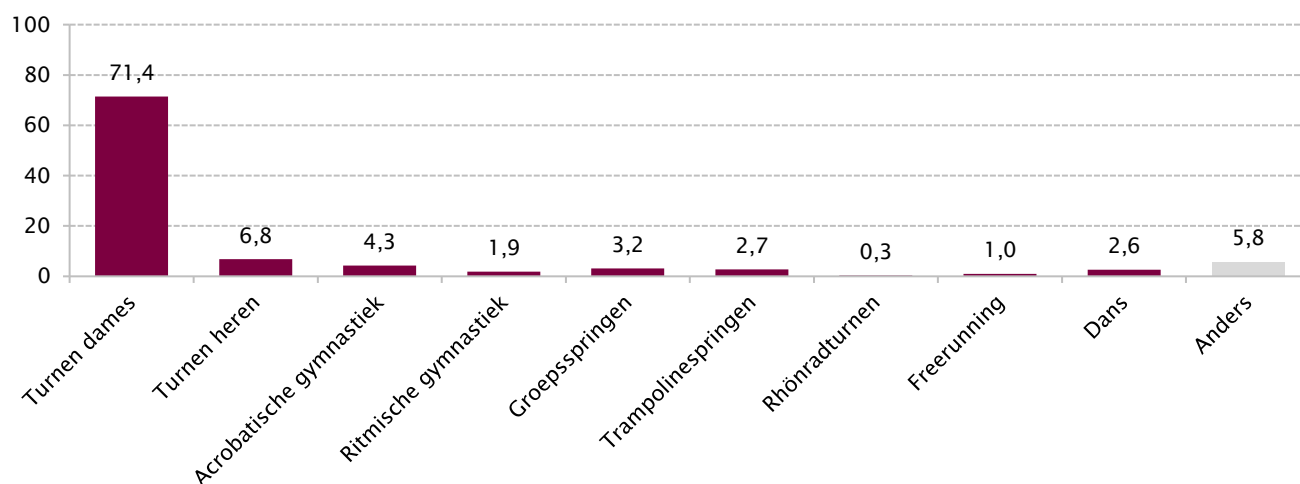
Een volledig overzicht van de achtergrond en context van de responderende trainer-coaches en ouders in het onderzoek is te vinden in bijlage 3. In dit hoofdstuk worden enkele aspecten uitgelicht.

3.1 Trainer-coaches

Discipline

Het grootste deel van de trainer-coaches die de vragenlijst hebben ingevuld is actief in de discipline ‘damesturnen’. Voor andere disciplines heeft slechts een beperkt aantal trainer-coaches de vragenlijst ingevuld (figuur 3.1). 75 procent van de trainer-coaches geeft aan dat ze een sportgroep meisjes begeleiden; bij 18 procent gaat het om een sportgroep jongens (zie bijlage 3).

Figuur 3.1 Discipline waarin trainer-coaches actief zijn (in procenten, n=692)

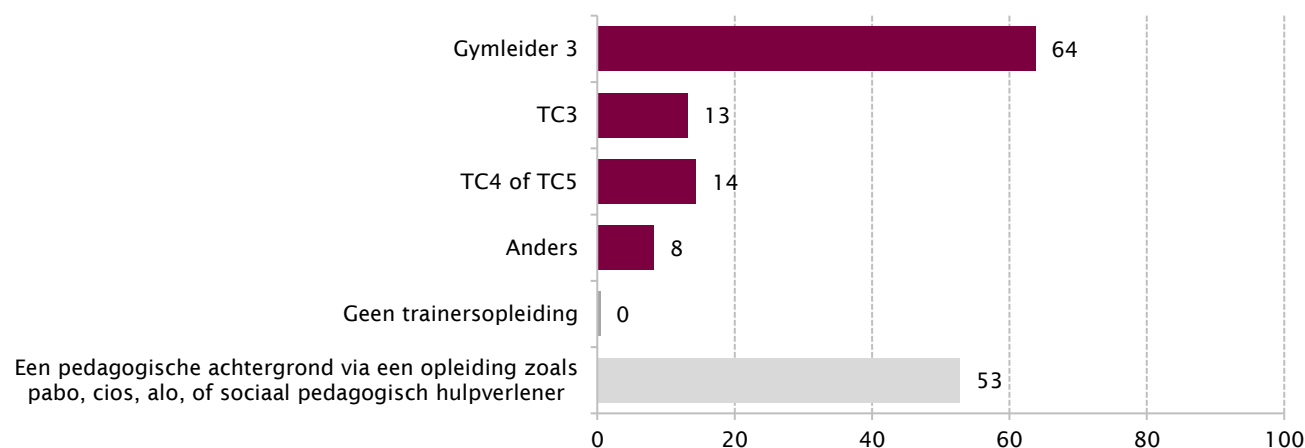

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Trainersopleiding en ervaring

Bijna alle respondenten hebben een trainersopleiding of aanverwante opleiding gevolgd. Dit was meestal een gymleider 3-trainersopleiding (64%; figuur 3.2).

Figuur 3.2 Gevolgde trainersopleiding door trainer-coaches (in procenten, n=682)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

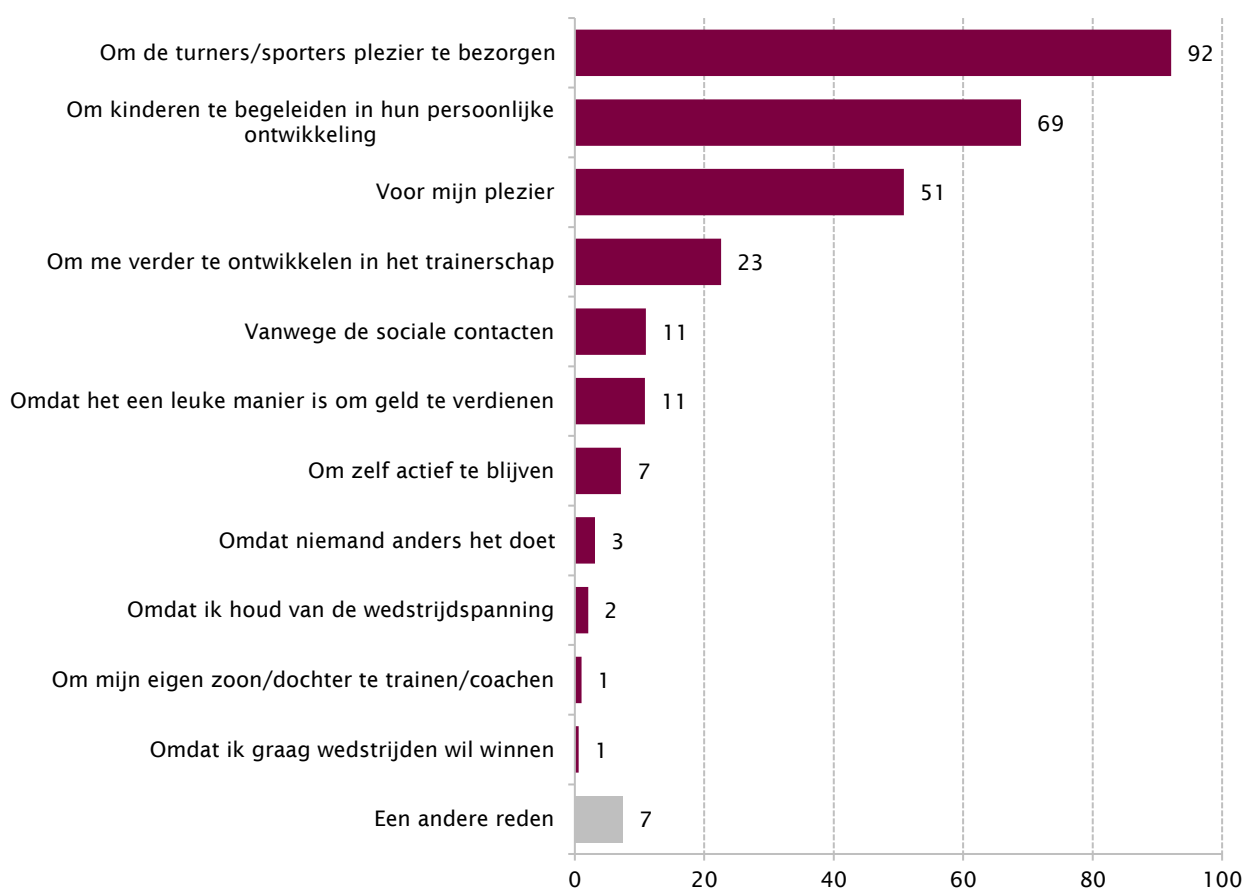
14 procent van de respondenten heeft een TC4- of TC5-opleiding gevolgd. Ruim de helft van de bevraagde trainer-coaches (53%) heeft een pedagogische achtergrond door een gevolgte opleiding voor sport, bewegingsonderwijs of sociaalpedagogisch werk.

Ruim 80 procent van de responderende trainer-coaches heeft meer dan vijf jaar ervaring als trainer-coach (niet in figuur). 17 procent heeft tussen de één en vier jaar ervaring. Slechts 1 procent heeft maximaal één jaar ervaring. Er hebben dus vooral redelijk of zeer ervaren trainer-coaches deelgenomen aan de vragenlijst.

Motieven om training te geven/te coachen

Het grootste deel van de trainer-coaches geeft aan dat voor hen een van de belangrijkste redenen om training te geven is om de jeugdsporters plezier te bezorgen (figuur 3.3). Andere redenen die trainer-coaches geven zijn het begeleiden van spelers in hun persoonlijke ontwikkeling (69%), voor hun eigen plezier (51%) en om zich verder te ontwikkelen in het trainerschap (23%). Trainer-coaches die (ook) kozen voor een andere reden (7%) gaven voornamelijk aan dat ze hun passie voor de sport graag willen overbrengen. Ook geven de trainers aan waarde te hechten aan het stimuleren van zowel de fysieke als de sociaal-emotionele ontwikkeling van de jeugdsporters.

Figuur 3.3 Belangrijkste redenen voor trainer-coaches om training te geven/te coachen* (in procenten, n=692)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

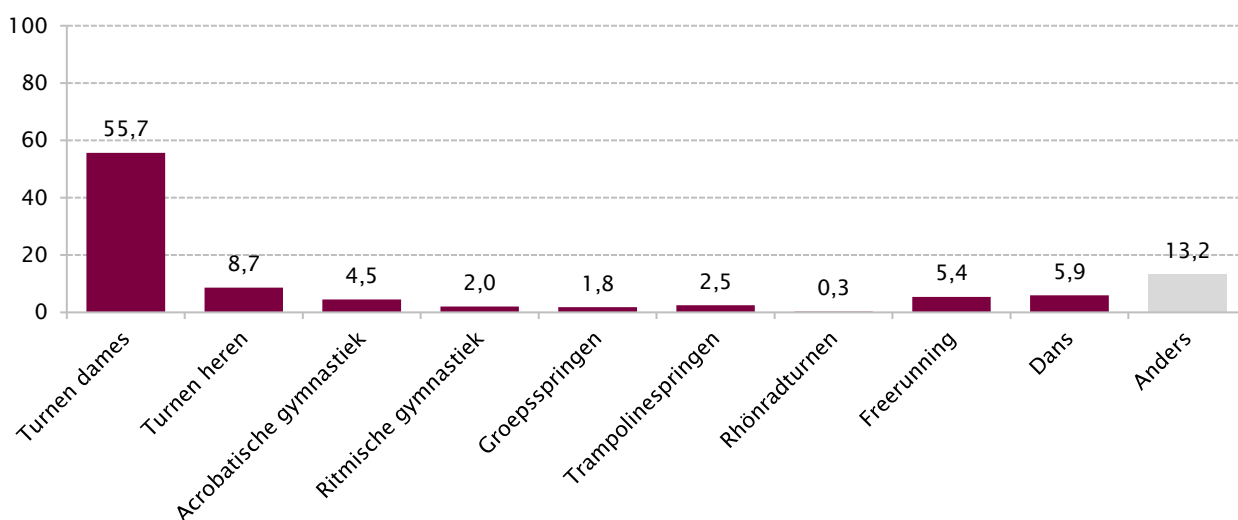
* Respondenten konden minimaal één en maximaal drie opties kiezen.

3.2 Ouders

Discipline

Van meer dan de helft van de responderende ouders beoefent het kind de discipline damesturnen (figuur 3.4). Bij de categorie ‘anders, namelijk’ (13,2%) noemen ouders met name recreatieve vormen van gymnastiek.

Figuur 3.4 Discipline waarin het kind van de ouder actief is (in procenten, n=5.051)

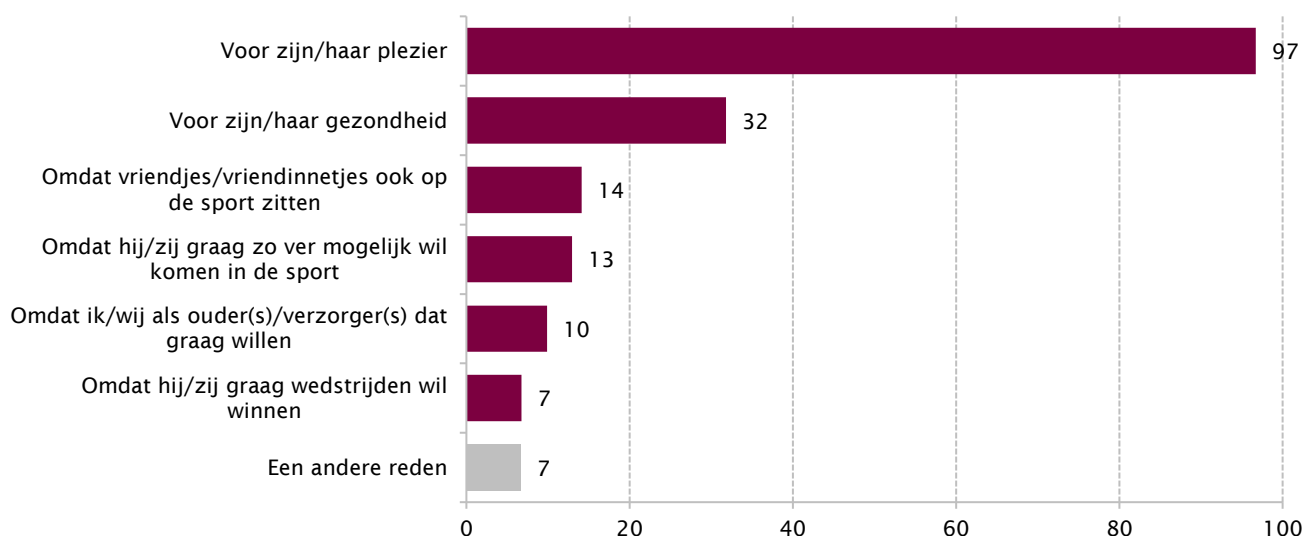

Bron: Vragenlijst ouders gymsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Motieven om de sport te doen

Vrijwel alle ouders onderschrijven dat hun kind op een gymsportvereniging zit voor zijn of haar plezier (97%; figuur 3.5). Een tweede veelgenoemde reden is voor zijn of haar gezondheid (32%). Een kleiner deel van de ouders geeft aan dat hun kind op de gymsportvereniging zit omdat vriendjes/vriendinnetjes ook op de sport zitten (14%) of omdat hij/zij zo ver mogelijk wil komen in de sport (13%).

Figuur 3.5 Motieven van kinderen om op de gymsportvereniging te zitten (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=5.051)

Bron: Vragenlijst ouders gymsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

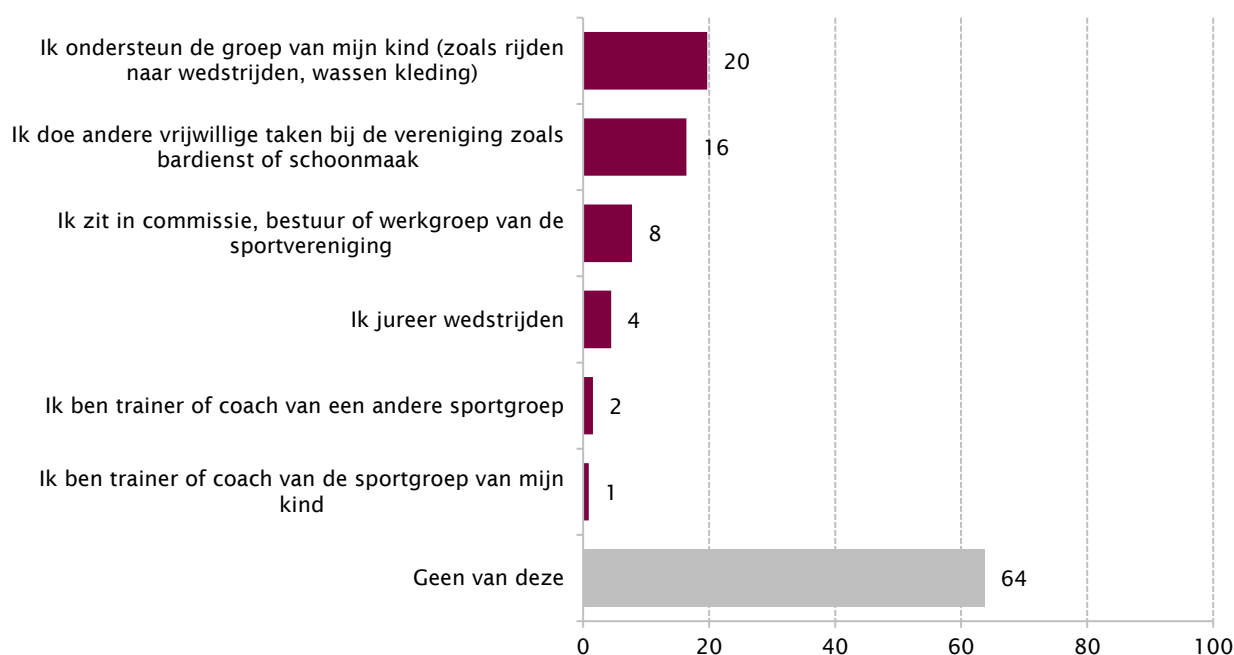
Bij 'een andere reden' (7%) geven veel ouders aan sporten zelf belangrijk te vinden. De meerderheid van de ouders geeft hierbij redenen met betrekking tot de fysieke ontwikkeling van het kind. Voorbeelden zijn bewegen, actief zijn, conditie verbeteren, motorische vaardigheden ontwikkelen en energie lozen. In mindere mate geven ouders aan dat het psychosociale aspect de reden is dat hun kind op een gymnsportvereniging zit. Hierbij worden met name het leggen van sociale contacten en het samenwerken benoemd: *'Wij vinden sociale omgang, samenwerken, teamspirit etc. belangrijk.'*

Overige redenen die worden genoemd gaan onder andere over het bevorderen van het zelfvertrouwen en het ontwikkelen van het talent. Ook gaf een aantal ouders aan dat hun kind op een gymnsportvereniging zit omdat het kind dat zelf graag wilde. Daarnaast geeft een enkele ouder aan dat het een uitdaging is voor het kind, een aanvulling/basis vormt voor een andere sport of een logische keuze was omdat de broer/zus/ouder ook aan turnen doet/deed of omdat het kind is doorgestroomd vanuit de peuter- of kleutergym.

Betrokkenheid van ouders

Het merendeel van de responderende ouders geeft aan geen taken bij de sportvereniging van hun kind uit te voeren (64%; figuur 3.7). 20 procent van de ouders ondersteunt de groep van hun kind, bijvoorbeeld door te rijden naar wedstrijden. 16 procent doet andere vrijwillige taken bij de vereniging, zoals schoonmaken of bardienst. 16 procent doet andere vrijwillige taken bij de vereniging, zoals schoonmaken of bardienst. 8 procent zit in commissie, bestuur of werkgroep van de sportvereniging. 4 procent jureert wedstrijden. 2 procent is trainer of coach van een andere sportgroep. 1 procent is trainer of coach van de sportgroep van zijn kind.

Figuur 3.7 Taken die ouders doen voor de sportvereniging van hun kind (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=5.051)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

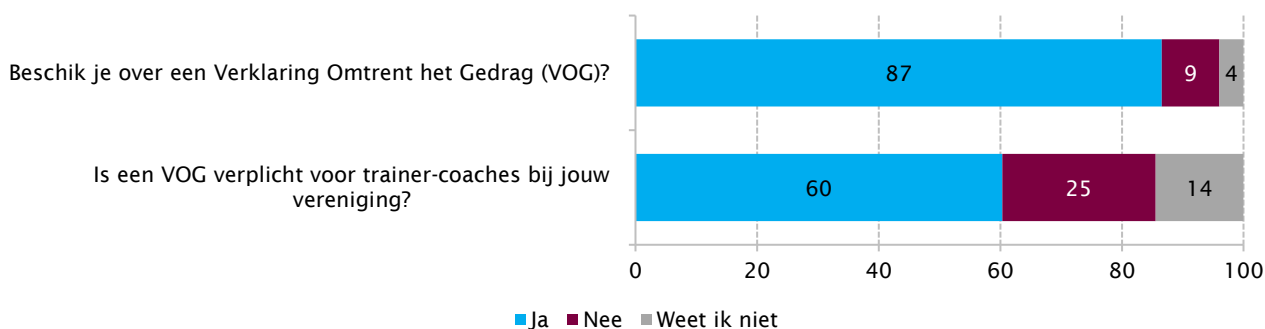
Ruim de helft van de ouders die de vragenlijst hebben ingevuld heeft zelf ook een gymnsportachtergrond (niet in figuur). Een deel van de ouders deed geen wedstrijden (26%) of was actief op regionaal niveau (22%). Ongeveer 4 procent van de ouders heeft een gymnsportachtergrond op nationaal of internationaal niveau. 48 procent heeft geen gymnsportachtergrond.

4. Beleid en sportklimaat op de vereniging

4.1 Beleid vereniging

Van de bevroagde trainer-coaches beschikt bijna 90 procent over een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Toch is een VOG bij een kwart van de verenigingen volgens de trainer-coaches niet verplicht (figuur 4.1).

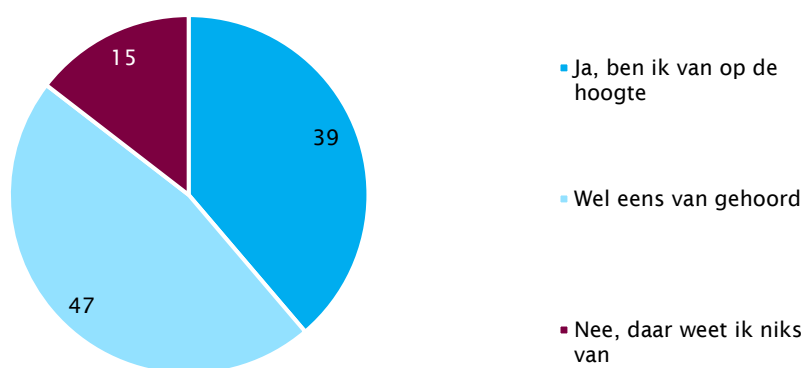
Figuur 4.1 Beschikking over VOG en verplichting van VOG bij de vereniging, volgens trainer-coaches (in procenten, n=692)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

De KNGU heeft een pedagogisch ABC ontwikkeld. Hierin wordt de visie op het pedagogisch handelen van trainer-coaches beschreven. Via een visiedocument, poster en filmpje worden trainers geïnspireerd en geïnformeerd over het ABC.¹⁰ In figuur 4.2 is te zien dat de meeste trainer-coaches aangeven op de hoogte te zijn van het pedagogisch beleid van de KNGU (39%) of hier in ieder geval wel eens van te hebben gehoord (47%).

Figuur 4.2 Mate waarin trainer-coaches op de hoogte zijn van het beleid van de KNGU op het gebied van een pedagogisch sportklimaat (in procenten, n=692)

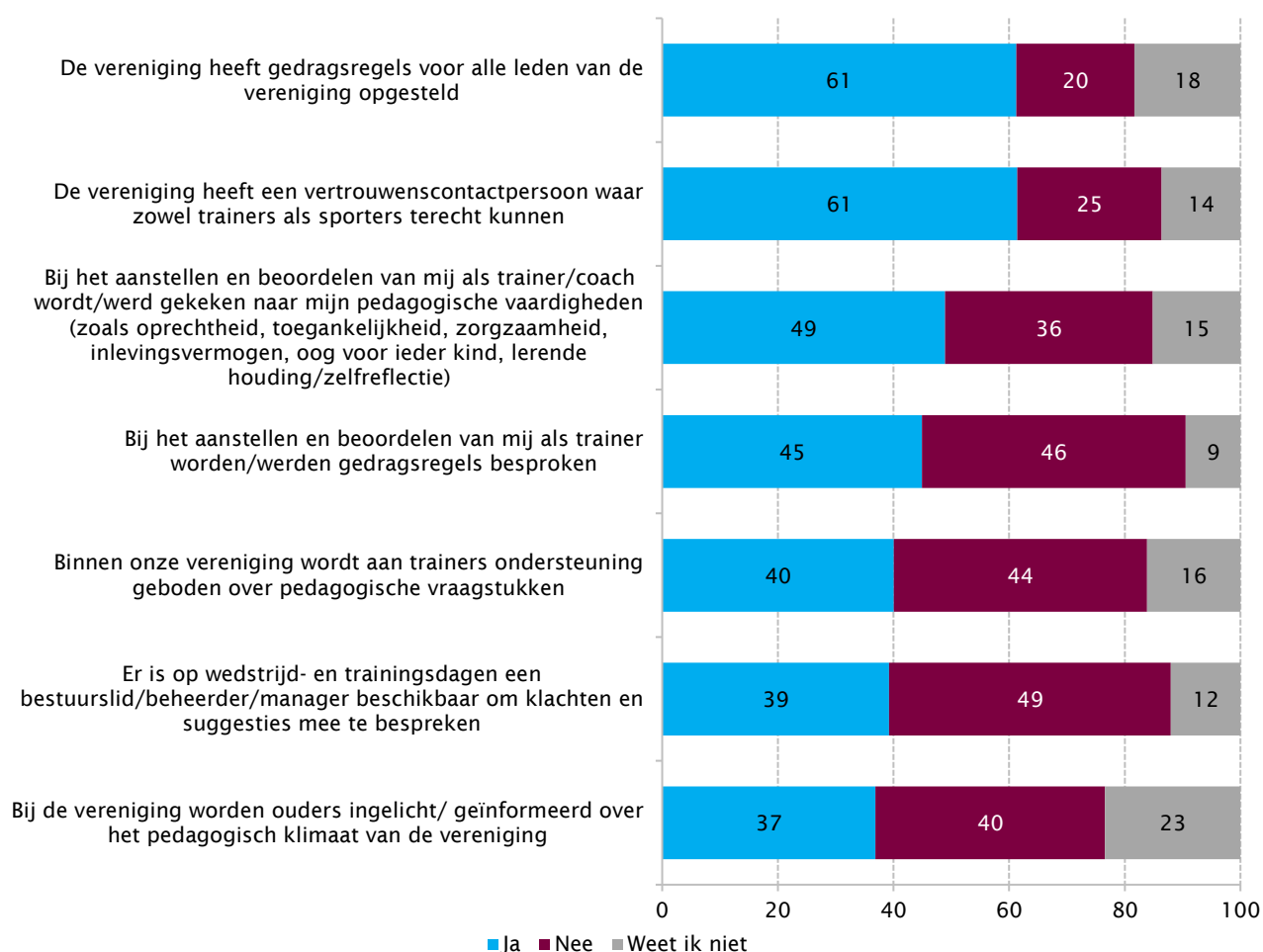

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

¹⁰ Zie: <https://dutchgymnastics.nl/kngu/pedagogisch-sportklimaat/het-pedagogisch-abc>

In figuur 4.3 wordt weergegeven welke vormen van beleid gericht op een pedagogisch klimaat aanwezig zijn op de vereniging, volgens trainer-coaches die de vragenlijst hebben ingevuld. Zes op de tien verenigingen hebben een vertrouwenspersoon en hebben gedragsregels opgesteld voor alle leden van de vereniging. Bij ongeveer de helft van de trainer-coaches werden bij zijn/haar aanstelling of beoordeling gedragsregels besproken (45%) en werd naar hun pedagogische vaardigheden gekeken (49%). Bij 40 procent van de verenigingen wordt ondersteuning geboden bij pedagogische vraagstukken. Of ouders worden ingelicht over het pedagogisch klimaat weet een kwart van de bevraagde trainer-coaches niet (23%); volgens meer dan één op de drie trainers (37%) gebeurt dit wel.

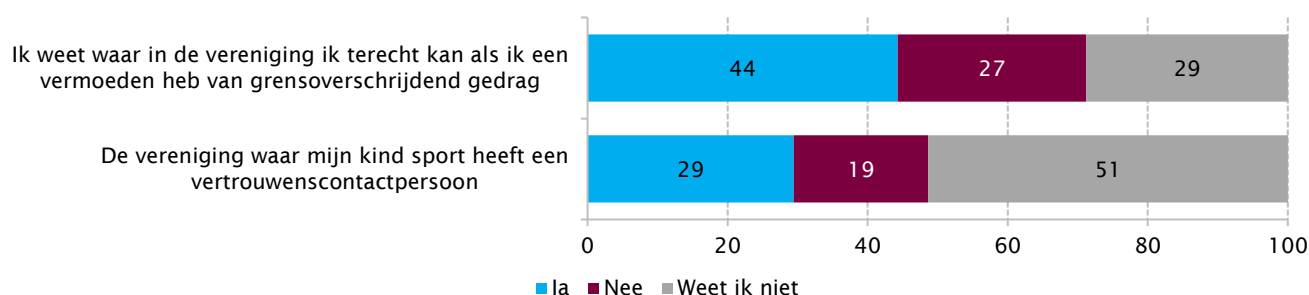
Figuur 4.3 Mate waarin verschillende aspecten van beleid op het gebied van pedagogisch sportklimaat van toepassing zijn bij de vereniging, volgens trainer-coaches (in procenten, n=692)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Terwijl ruim zes op de tien trainers aangeven dat de vereniging een vertrouwenscontactpersoon heeft waar zowel sporters als trainers terecht kunnen, is dit bij ouders vaak niet bekend. De helft van de ouders weet niet of de vereniging een vertrouwenspersoon heeft (figuur 4.4). Ook weet een kleine 30 procent niet waar zij terecht kunnen bij een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag.

Figuur 4.4 Mate waarin stellingen gelden voor de vereniging waar hun kind sport, volgens ouders (in procenten, n=5.051)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

De reden hierachter is voor veel ouders dat zij zich hierin niet hebben verdiept. Veel ouders geven aan dat het nog niet nodig is geweest om een vertrouwenscontactpersoon te benaderen of dat zij terecht kunnen bij de trainer, de coach of het bestuur van de vereniging.

‘Ik ga ervan uit dat er een vertrouwenspersoon is, maar weet ik niet, staat vast wel op de site. Als er sprake zou zijn van grensoverschrijdend gedrag dan zou ik contact opnemen met trainer, of als het de trainer betreft, met iemand uit het bestuur.’

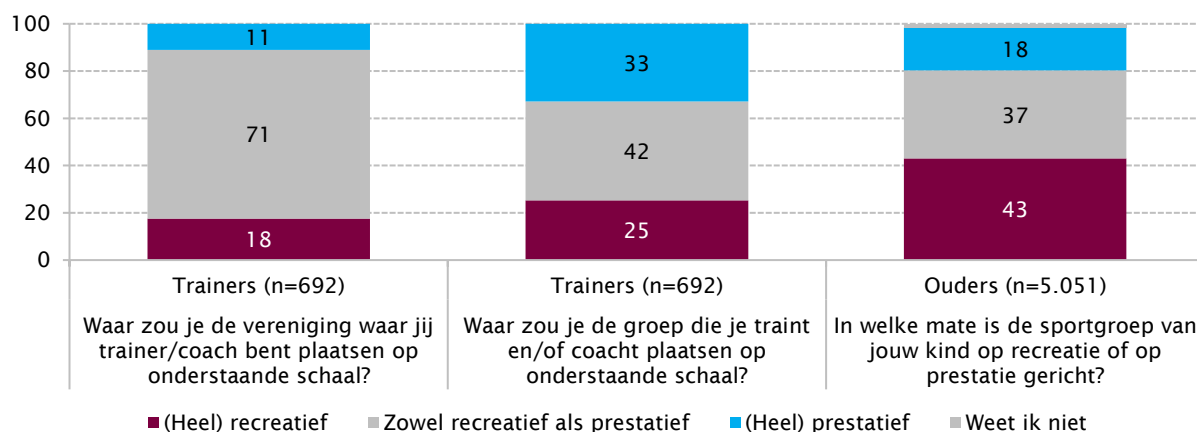
Daarentegen zijn er ook ouders die aangeven dat zij hier niet van op de hoogte zijn, omdat er niet over is gecommuniceerd vanuit de vereniging: *‘Geen idee, de communicatie vanuit de vereniging laat nog wel eens te wensen over. Op de website heb ik het ook niet gevonden.’*

4.2 Sportklimaat op de vereniging

Prestatief en recreatief gericht

In figuur 4.5 is te zien dat trainer-coaches hun vereniging veelal als zowel recreatief als prestatief typeren (70%). De sportgroep waaraan de responderende trainer-coaches training geven wordt door een derde van de trainer-coaches getypeerd als prestatief of heel prestatief (33%). Een kwart van de trainer-coaches geeft aan dat hun sportgroep juist recreatief of heel recreatief is (figuur 4.5).

Figuur 4.5 Mate waarin de vereniging en de sportgroep als recreatief of prestatief worden beschouwd, door trainer-coaches en ouders (in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

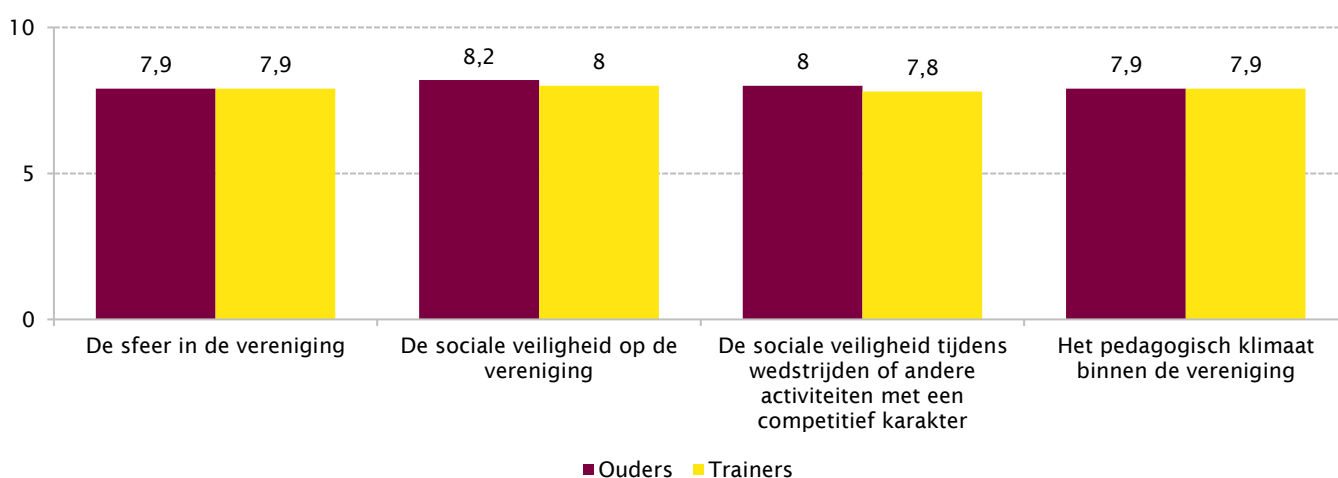
Van de ouders die de vragenlijst hebben ingevuld, geeft meer dan twee vijfde aan dat de sportgroep van hun kind recreatief of heel recreatief is (43%). 18 procent geeft aan dat de sportgroep van hun kind als (zeer) prestatief kan worden getypeerd.

Rapportcijfers voor het sportklimaat

De sfeer, de sociale veiligheid en het pedagogisch klimaat worden zowel door ouders als door trainer-coaches gemiddeld met een 8 beoordeeld (figuur 4.6). Van zowel trainer-coaches als ouders geeft minder dan 10 procent het sportklimaat een 6 of lager (niet in de figuur). Slechts 2 tot 3 procent van de ouders en trainers geeft een 5 of lager. Alleen over het pedagogisch sportklimaat zijn ouders en trainer-coaches wat meer verdeeld. 8 procent van de trainer-coaches en 11 procent van de ouders beoordeelt het pedagogisch klimaat binnen de vereniging als onvoldoende (6 of lager).

Trainer-coaches beoordelen de sociale veiligheid tijdens wedstrijden iets lager als zij een meisjesgroep trainen (7,8) dan als zij een jongensgroep trainen (8,2). Voor het pedagogisch klimaat zijn nauwelijks verschillen tussen jongens- en meisjesgroepen terug te zien (zie bijlage 4). Wel beoordelen ouders de sociale veiligheid (op de club en tijdens wedstrijden) en het pedagogisch klimaat iets hoger bij recreatief-prestatieve groepen dan bij heel recreatieve of heel prestatieve groepen. Trainer-coaches beoordelen het pedagogisch klimaat in de prestatieve groepen niet anders dan in de recreatieve groepen.

Figuur 4.6 Gemiddelde rapportcijfers (tussen 1 en 10) voor verschillende onderdelen van het sportklimaat, volgens trainer-coaches (n=635) en ouders (n=5.051)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

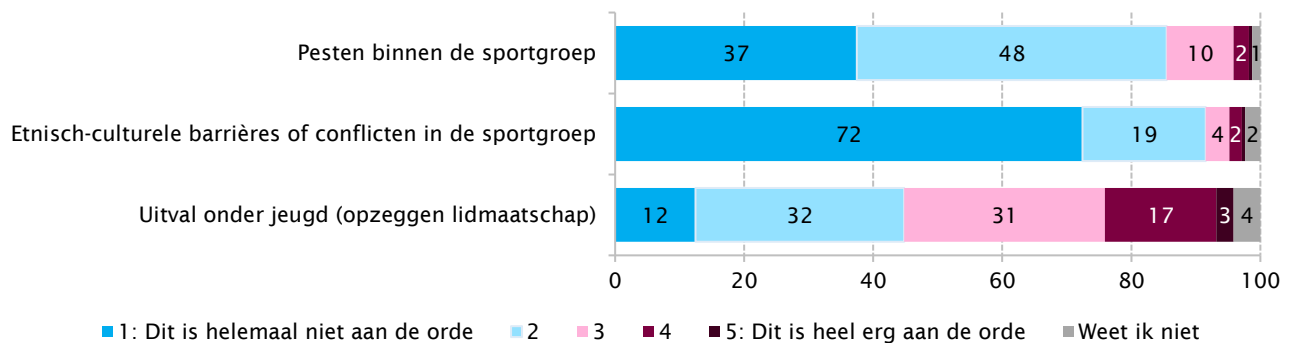
Uit de beoordeling van aspecten van het sportklimaat komen enkele verschillen tussen disciplines naar voren (zie bijlage 4). Ouders van wie de kinderen dans doen geven gemiddeld iets hogere rapportcijfers. Deze ouders beoordelen het pedagogisch klimaat binnen de vereniging bijvoorbeeld gemiddeld hoger (8,1) dan ouders van kinderen uit het damesturnen (7,8) en freerunning (7,6). Ouders van kinderen die freerunning doen geven gemiddeld lagere rapportcijfers en vaker onvoldoendes.

Sportklimaat volgens trainer-coaches

Een klein deel van de trainers ziet dat pesten (12%) en etnisch-culturele barrières of conflicten (7%) aan de orde zijn in de sportgroep (score 3, 4 of 5 op een vijfpuntsschaal; figuur 4.7). Pesten komt volgens trainers vaker voor in groepen die getypeerd worden als recreatief (17%) dan in prestatieve groepen (8%).

Verder zitten hierin geen verschillen tussen groepen. Uitval onder de jeugd komt vaker voor: daarvan geeft ruim de helft van de trainers aan dat dit (heel erg) aan de orde is binnen de sportgroep (51%).

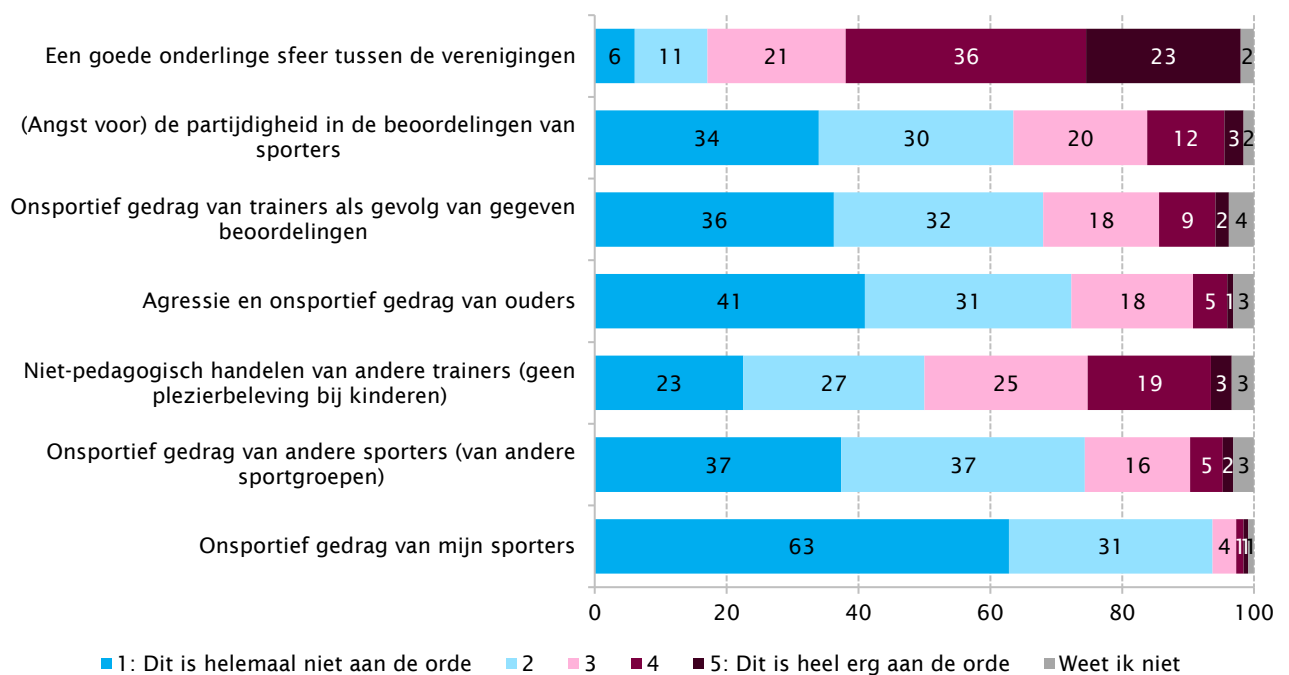
Figuur 4.7 Mate waarin zaken binnen de sportgroep en de vereniging aan de orde zijn, volgens trainer-coaches (in procenten, n=692)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Wat betreft het sportklimaat bij wedstrijden valt op dat bijna de helft van de trainers (47%) niet-pedagogisch handelen van andere trainers wel eens signaleert (score van 3-5; figuur 4.8). Volgens twee op de tien is dat zelfs een serieus probleem (score 4 of 5). Volgens 38 procent is er niet echt sprake van een goede onderlinge sfeer tussen verenigingen (score van 1-3); 17 procent oordeelt hierover zelfs uitdrukkelijk negatief (score 1 of 2). Iets minder vaak signaleren trainers (angst voor) partijdigheid in de beoordeling van de sporters (35%; score van 3-5). Onsportief gedrag van trainers als gevolg van gegeven beoordelingen (29%) en onsportief gedrag van ouders (24%), andere sporters (23%) of eigen sporters (6%) zijn minder vaak (heel erg) aan de orde volgens trainer-coaches (score van 3-5). Naar type sportgroep zijn hierin geen opvallende verschillen te zien.

Figuur 4.8 Mate waarin zaken aan de orde zijn bij wedstrijden, volgens trainer-coaches (in procenten, n=444)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

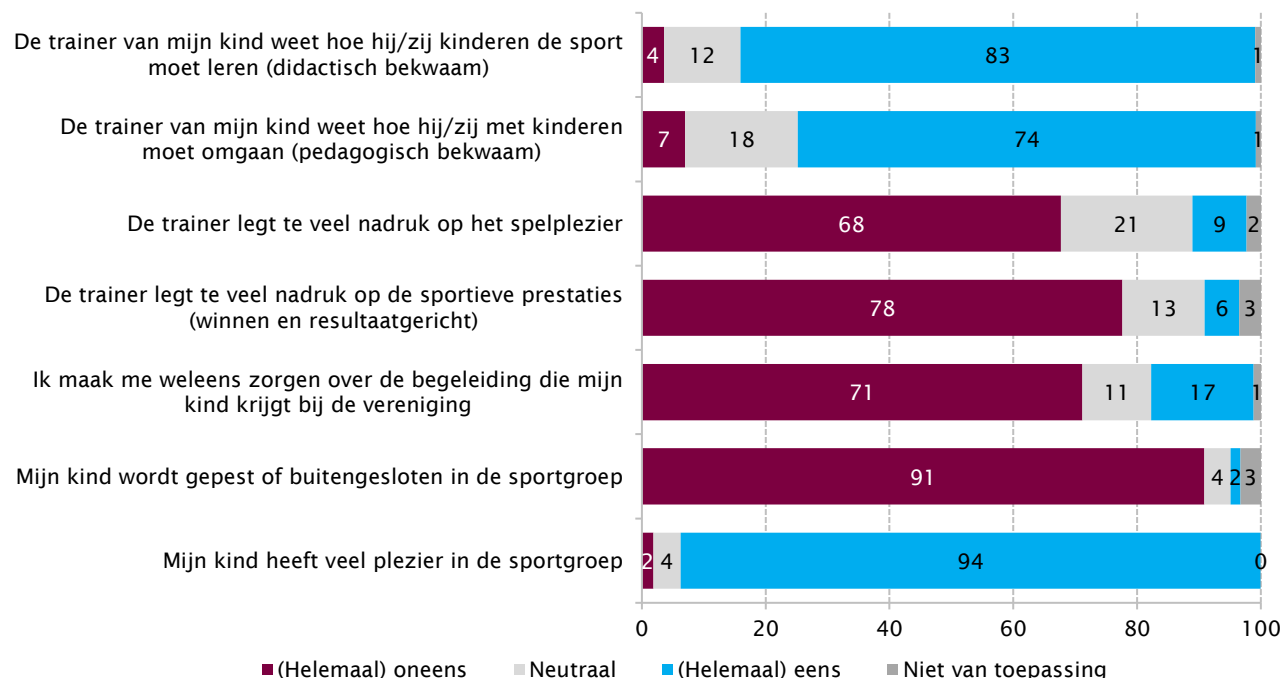
Sportklimaat volgens ouders

In figuur 4.9 is te zien dat ruim vier op de vijf ouders vinden dat de trainer van hun kind didactisch bekwaam is (83%). Minder ouders ervaren de trainer van hun kind ook als pedagogisch bekwaam (74%). Didactische bekwaamheid wordt relatief vaker ervaren in prestatieve sportgroepen (87%) dan in recreatieve sportgroepen (78%). Voor pedagogische bekwaamheid lijkt de prestatiegerichtheid van de sportgroep geen verschil te maken. Trainers-coaches bij freerunning worden relatief minder vaak als didactisch bekwaam (76%) of pedagogisch bekwaam (65%) gezien, trainers van dans juist relatief vaak (88% en 82%) (zie bijlage 4).

17 procent van de ouders maakt zich wel eens zorgen over de begeleiding die hun kind krijgt bij de vereniging. Bij freerunning is dit relatief vaak het geval; een kwart van de ouders maakt zich daar wel eens zorgen over de begeleiding. Bij dans maken juist relatief weinig ouders zich hier zorgen over (5%). Ouders die aangaven dat de sportgroep van hun kind met name op prestatie is gericht geven relatief vaak aan zich zorgen te maken over de begeleiding die hun kind krijgt (25%).

Slechts een klein aandeel ouders geeft aan dat de trainer te eenzijdig nadruk legt op sportieve prestaties (6%) of juist te eenzijdig op het spelplezier (9%). Vrijwel alle ouders geven aan dat hun kind veel plezier heeft in de sportgroep (94%). Dat kinderen geen plezier hebben komt iets vaker voor in (heel) prestatieve groepen (4%) dan in recreatief-prestatieve (1%) en (heel) recreatieve groepen (2%) (zie bijlage 4). Pesten en buitensluiten komt volgens 91 procent van de ouders niet voor in de sportgroep van hun kind. Volgens 2 procent van de ouders komt dit wel voor bij hun kind. Dit lijkt niet gebonden aan een bepaalde soort sportgroep (bijv. leeftijd, geslacht of discipline).

Figuur 4.9 Mate waarin ouders het eens zijn met uitspraken over de sportgroep en trainer van hun kind (in procenten, n=5.051)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport, 2020 (geen steekproef), Mulier Instituut.

Uit de toelichtingen van de ouders op deze vraag kwam een gevarieerd beeld naar voren. Regelmatig wordt genoemd dat de aandacht van de trainer-coaches onevenredig verdeeld is over de sporters, waarbij

‘betere’ kinderen vaak meer aandacht krijgen. Ook wordt genoemd dat trainer-coaches te prestatiegericht, streng en afstandelijk zijn. Daarnaast wordt een te grote groepsgrootte genoemd als belemmerende factor. Opvallend is dat de pedagogische en didactische vaardigheden van de jonge trainer-coaches en ‘hulpjes’ van de trainer-coaches het vaakst in twijfel worden getrokken:

‘De trainer beheerst dit allemaal, de assistenten zijn nog vrij jong en kunnen dit niet altijd. Ze zijn heel erg lief en behulpzaam maar de techniek wordt niet altijd goed aangeleerd en als het erg druk is in de les of er zijn conflicten dan is dit lastig aangezien de assistenten zelf nog erg jong zijn.’

Er zijn ook veel ouders die juist erg positief zijn over de kwaliteiten van de trainer-coaches en de manier waarop het spelplezier wordt bevorderd. Deze complimenten gaan met name over de trainers die streng maar rechtvaardig zijn, goed communiceren naar ouders en kinderen, enthousiast zijn, positieve feedback geven, duidelijk zijn en ingrijpen bij ongewenst gedrag en/of probleemgedrag. Hierbij wordt positief gesproken over ervaren trainers die leerkracht van beroep zijn.

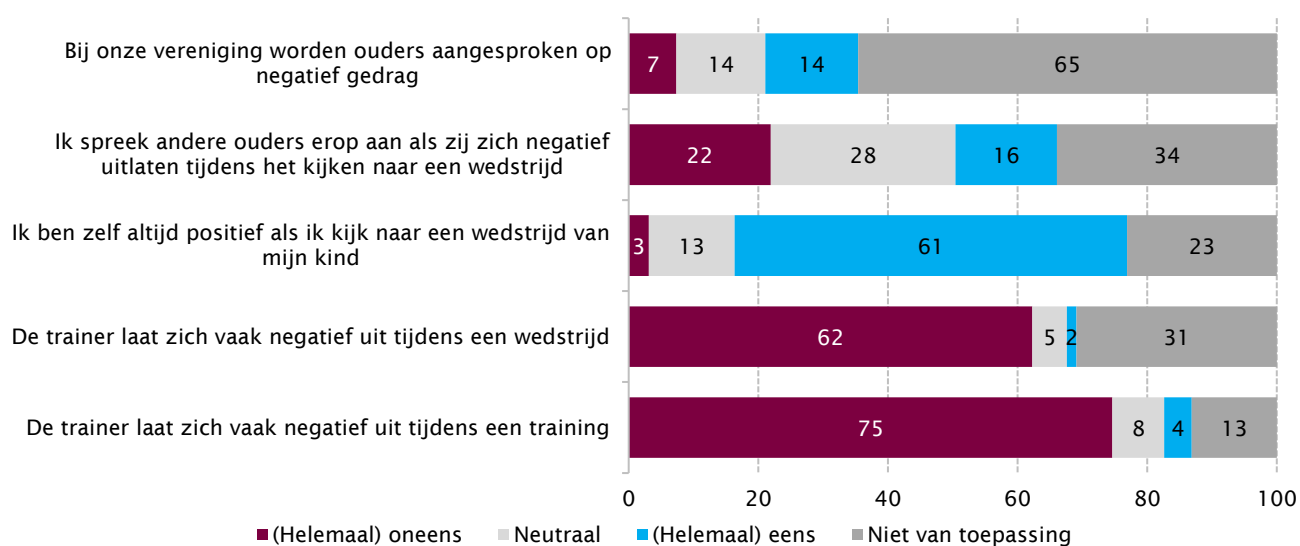
‘De trainster van mijn dochter is een zeer bekwame trainster, die positief, constructief en pedagogisch en eerlijk is. Zeer goed benaderbaar door turnsters en ouders en er alles aan doet om het voor de turnster zo optimaal mogelijk te maken. Ze kijkt verder dan alleen onze vereniging en probeert kennis te vergaren en te delen met andere trainers.’

Een deel van de ouders gaf aan geen zicht op de kwaliteiten van de trainer te hebben, omdat zij niet bij trainingen aanwezig (mogen) zijn en/of geen contact hebben met de trainer-coaches. Zij baseren hun beeld van de trainer-coaches in dat geval op de verhalen van het kind. Een aantal ouders geeft aan er moeite mee te hebben dat ze niet aanwezig mogen zijn bij de trainingen van hun kind, vooral wanneer het kind nog jong is: *‘Het niet mogen kijken als ouders bij de trainingen vind ik niet passend bij een veilig sportklimaat.’* Daarnaast gaven ouders regelmatig aan dat deze vraag lastig te beantwoorden was, omdat er verschillende trainer-coaches actief zijn in de groep van hun kind.

Aan ouders zijn vragen gesteld over het gedrag van trainer-coaches en ouders op de vereniging van hun kind (figuur 4.10). 14 procent van de ouders geeft aan dat op de vereniging wel eens ouders worden aangesproken op negatief gedrag. 65 procent van de ouders antwoordt ‘niet van toepassing’ op deze vraag, waarschijnlijk omdat zij op de vereniging van hun kind geen negatief gedrag van ouders zien. Opvallend is dat 22 procent van de ouders zegt zelf wel andere ouders aan te (zullen) spreken op negatief gedrag.

Zelf geeft een groot deel van de responderende ouders aan altijd positief naar de wedstrijd van hun kind te kijken (61%). Ouders zien niet vaak dat dat trainers zich negatief uitlaten: slechts enkele ouders geven aan dat dit vaak gebeurt tijdens wedstrijden (2%) of trainingen (4%). Negatieve uitlatingen van trainers tijdens trainingen komen volgens ouders vaker voor bij meisjesgroepen (5%) dan bij jongensgroepen (3%), en vaker in prestatieve (11%) dan in recreatieve groepen (3%). Dit gebeurt volgens ouders relatief weinig bij freerunning of dans (2%) en vaker bij damesturnen (5%) en de overige kleinere disciplines (6%) (acrobatie en ritmische gymnastiek, rhönradturnen, groeps- en trampolinespringen) (zie bijlage 4).

Figuur 4.10 Mate waarin ouders het eens zijn met uitspraken over gedrag op de vereniging van hun kind (in procenten, n=5.051)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

4.3 Samenvatting

De aanwezigheid van beleid op het gebied van een pedagogisch sportklimaat bij verenigingen verschilt sterk. Over het algemeen zijn algemenere zaken zoals gedragsregels en een vertrouwenscontactpersoon het vaakst aanwezig. Toch is bij ruim helft van de ouders onbekend of er een vertrouwenscontactpersoon is en bij bijna één op de drie waar ze terecht kunnen bij een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag (29%). Een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) is volgens een kwart van de trainer-coaches niet verplicht voor het geven van training op hun vereniging. Minder vaak is er beleid gericht op pedagogische vaardigheden van trainers en pedagogische ondersteuning.

Gemiddeld geven trainer-coaches en ouders goede rapportcijfers voor de sfeer op de vereniging, het pedagogisch klimaat en de sociale veiligheid. Trainer-coaches zijn over het algemeen positief over zaken als de sfeer, het gedrag van ouders en sporters en het handelen van trainers bij wedstrijden. Toch zien de bevroegde trainers wel eens onsportief gedrag van trainers, ouders en sporters van andere sportgroepen.

Vrijwel alle ouders geven aan dat hun kind veel plezier heeft in de sportgroep en niet gepest wordt. De pedagogische en vooral didactische bekwaamheid van trainers beoordelen ze over het algemeen als goed. Positieve opmerkingen van ouders over de kwaliteiten van trainer-coaches gaan vaak over rechtvaardigheid en duidelijkheid, enthousiasme, positieve feedback en ingrijpen bij ongewenst gedrag.

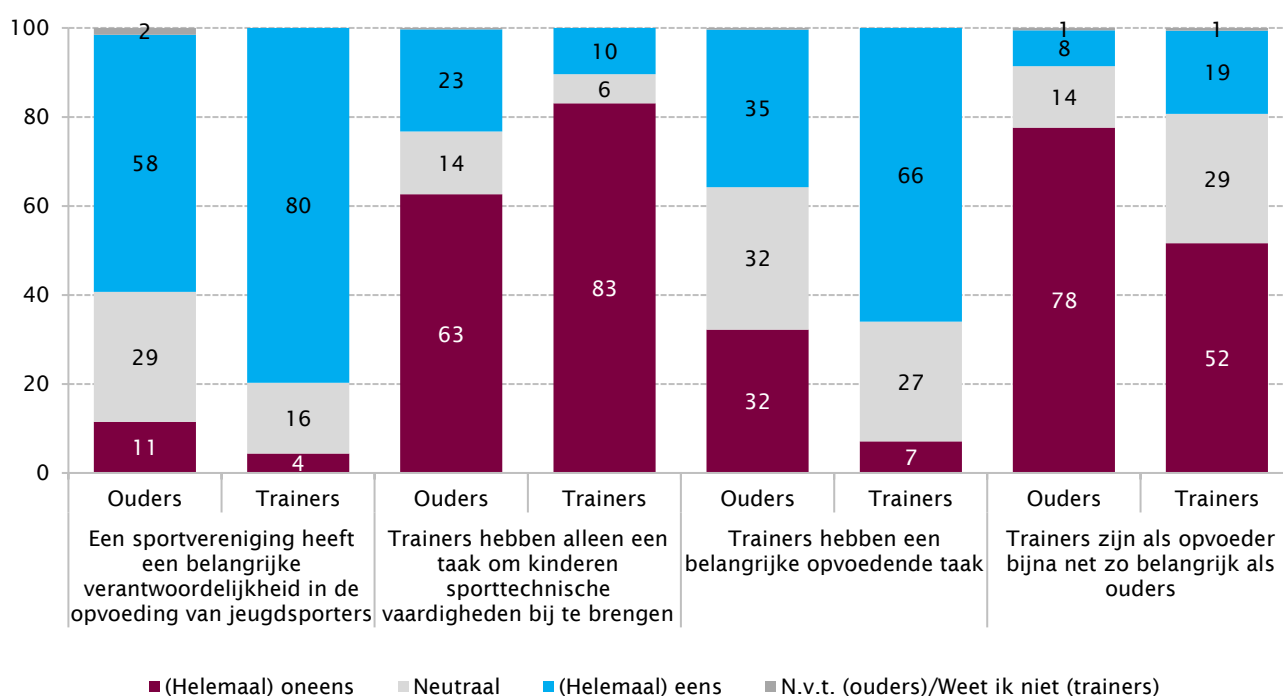
Een deel van de ouders (17%) maakt zich wel eens zorgen over de begeleiding die hun kind krijgt; onder ouders van kinderen in een (heel) prestatieve groep is dit een kwart. Binnen de discipline freerunning wordt de didactische en pedagogische bekwaamheid van trainers gemiddeld wat slechter beoordeeld, bij de discipline dans juist wat hoger. Genoemde aandachtspunten betreffen vaak het onevenredig verdelen van de aandacht over de kinderen, een te strenge aanpak en te grote prestatiegerichtheid van de trainers. Overigens geeft een deel van de ouders aan niet aanwezig te mogen zijn bij de trainingen van hun kind en daarom geen goed zicht te hebben op de begeleiding.

5. Perspectieven op pedagogisch handelen

5.1 Opvoedende taak

Zowel trainers (80%) als ouders (58%) geven aan dat een sportvereniging een belangrijke verantwoordelijkheid heeft in de opvoeding van jeugdsporters. In figuur 5.1 is te zien dat trainers de opvoedende taak van trainer-coaches anders zien dan ouders. Twee derde van de trainers is het bijvoorbeeld eens met de stelling dat trainers een belangrijke opvoedende taak hebben (66%), tegenover een derde van de ouders (35%). Over het algemeen zien trainers een grotere opvoedende taak en een grotere verantwoordelijkheid voor de vereniging en de trainer dan ouders.

Figuur 5.1 Opvoedende taak van trainers volgens ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692; in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Waar sommige ouders aangeven dat ze de trainer-coach als belangrijke opvoeder en rolmodel voor hun kind zien, vinden anderen dat de trainer-coach er alleen is om sporttechnische aspecten aan te leren (23%). Een grote meerderheid van de ouders geeft aan dat de primaire opvoedtaken bij de ouders liggen. Het merendeel van zowel de ouders (78%) als de trainers (52%) vindt trainers minder belangrijk als opvoeders dan ouders.

Veel ouders lichten toe dat ze wel verwachten dat de trainer-coach pedagogisch handelt. Zo verwachten ouders vaak dat de trainer-coach ongewenst gedrag van kinderen corrigeert en bepaalde sociale vaardigheden, normen en waarden bijbrengt. Hierbij worden voornamelijk samenwerken, wachten op de beurt, omgaan met teleurstellingen, elkaar respecteren en het leren van discipline genoemd. Daarnaast geven ouders aan het belangrijk te vinden dat de trainer-coach zorgt voor een pedagogisch sportklimaat, waarin spelplezier voorop staat en kinderen leren hoe ze met elkaar om moeten gaan. Veel ouders geven echter aan dat zij deze taken niet onder 'opvoeding' vinden vallen, omdat ze beperkt zijn tot de betreffende sportcontext.

‘Als het gaat over opvoeden ligt de taak bij ouders. Wel vind ik dat het onderdeel zijn van een team of groep een belangrijk onderdeel is van het socialisatieproces van kinderen. In die zin vind ik het wel belangrijk dat er regels zijn, of normen over hoe je onderling met elkaar omgaat en dat kinderen die hier geen gehoor aan geven, hierop aangesproken worden. De trainers zijn wel verantwoordelijk voor een veilige sfeer waarin leren en ontwikkelen (van sportprestaties) en samenwerken centraal staat.’

Van de trainer-coaches vindt 10 procent dat zij uitsluitend de taak hebben om kinderen sporttechnische vaardigheden bij te brengen. Veel trainer-coaches geven aan zich bewust te zijn van hun rol als opvoeder: zij voelen zich verantwoordelijk voor het creëren van een veilige omgeving door duidelijke regels en afspraken te maken, sociaal-emotionele vaardigheden aan te leren en normen en waarden bij te brengen in de sportcontext:

‘Een training weerspiegelt een hele kleine maatschappij: kinderen zullen gedurende de training sociale contacten leggen, samenwerken met anderen, rekening houden met de grenzen van henzelf, maar ook van anderen, zich aan afspraken moeten houden enz. Net zoals ouders, zijn we bezig met de (persoonlijke) ontwikkeling van kinderen. Tijdens een training is het de taak van de trainer om kinderen zich persoonlijk zo goed mogelijk te laten ontwikkelen, op welk vlak dan ook. En daarom ben ik van mening dat wij, als trainers, ook aan het opvoeden zijn.’

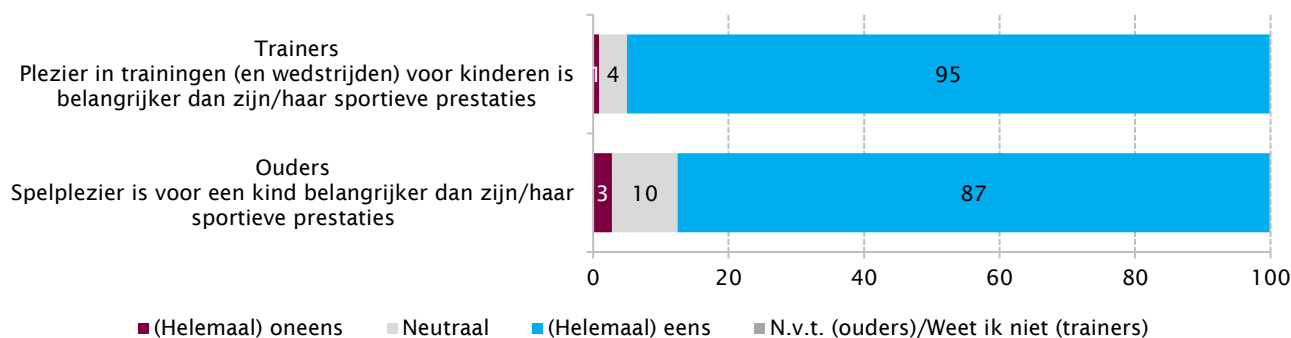
Over het algemeen zien trainer-coaches van meer prestatiegerichte groepen hun rol als opvoeder sterker dan trainer-coaches van recreatief gerichte groepen. Dit geldt ook voor trainers die een hogere trainersopleiding hebben gevolgd (zie bijlage 4).

Nagenoeg alle trainers (99%) onderschrijven ook dat het (heel) belangrijk is dat ze kinderen sportief gedrag bijbrengen. Zowel ouders als trainer-coaches benoemen dat de rol van de trainer-coach in de opvoeding erg afhankelijk is van het aantal uren dat het kind traint: hoe meer uren, hoe groter deze rol. De trainer-coach heeft dan vaak een voorbeeldfunctie: *‘Als coach ben je een rolmodel, de sporters zien ons meestal vaker dan hun ouders. We geven ze bewust en onbewust toch veel mee!’*

5.2 Plezier en prestatie

Het merendeel van zowel de ouders (87%) als de trainers (95%) is het er (helemaal) mee eens dat plezier bij trainingen en wedstrijden voor kinderen belangrijker is dan de sportieve prestaties. Veel ouders lichten toe dat plezier in de sport voorop staat en dat de prestaties daarna vanzelf komen. Een deel van de ouders is van mening dat er bij de hogere niveaus meer aandacht mag worden gegeven aan sportieve prestaties. Ook trainer-coaches geven vaak aan dat plezier voorop staat, maar dat plezier en prestaties ook hand in hand kunnen gaan.

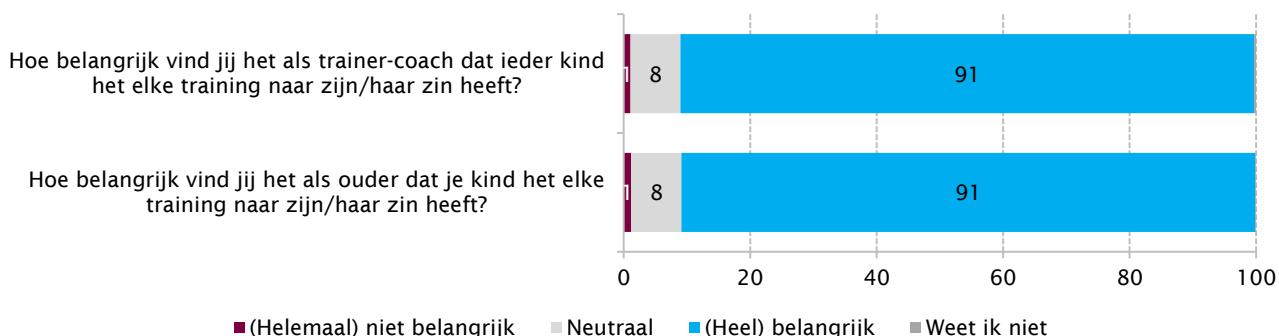
Figuur 5.2 Mening van ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692) over plezier en sportieve prestaties (in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Negen op de tien ouders en trainers vinden het belangrijk dat ieder kind het elke training naar zijn/haar zin heeft (figuur 5.3). Trainers die hun sportgroep als (heel) prestatief typeren vinden dat wat minder belangrijk dan trainers van recreatieve sportgroepen (resp. 84% en 94%, niet in figuur). Dit geldt in mindere mate ook voor ouders. Ouders en trainer-coaches van oudere kinderen vinden het iets minder vaak belangrijk dat kinderen het elke training naar hun zin hebben dan ouders en trainer-coaches van jongere kinderen.

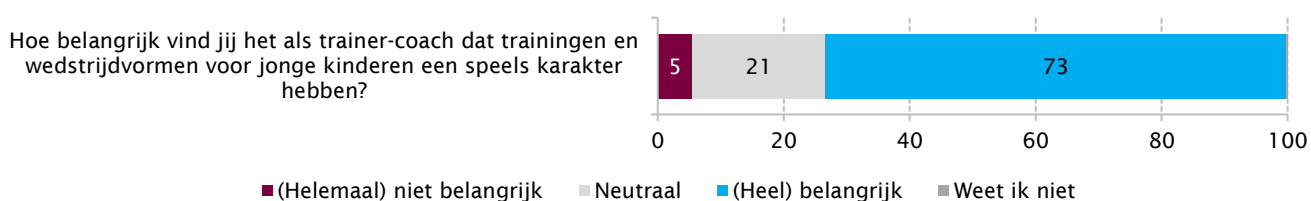
Figuur 5.3 Mening van ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692) over of elk kind het elke training naar zijn/haar zin moet hebben (in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Hierbij aansluitend vindt drie kwart van de trainer-coaches het belangrijk dat trainingen en wedstrijdvormen voor jonge kinderen een speels karakter hebben (figuur 5.4).

Figuur 5.4 Mening van trainer-coaches over een speels karakter van wedstrijdvormen en trainingen (in procenten, n=692)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Bijna alle ouders en trainer-coaches (98%) onderschrijven het belang van trainer-coaches om kinderen te stimuleren door te zetten, ook als het even niet lukt. Veel ouders benoemen daarbij de voorwaarde dat de trainer-coach dit op een positieve manier stimuleert (dus niet dwingen). Hierbij is ook van belang dat de trainer het zelfvertrouwen van de sporter blijft stimuleren (zie ook paragraaf 5.6 over competentie):

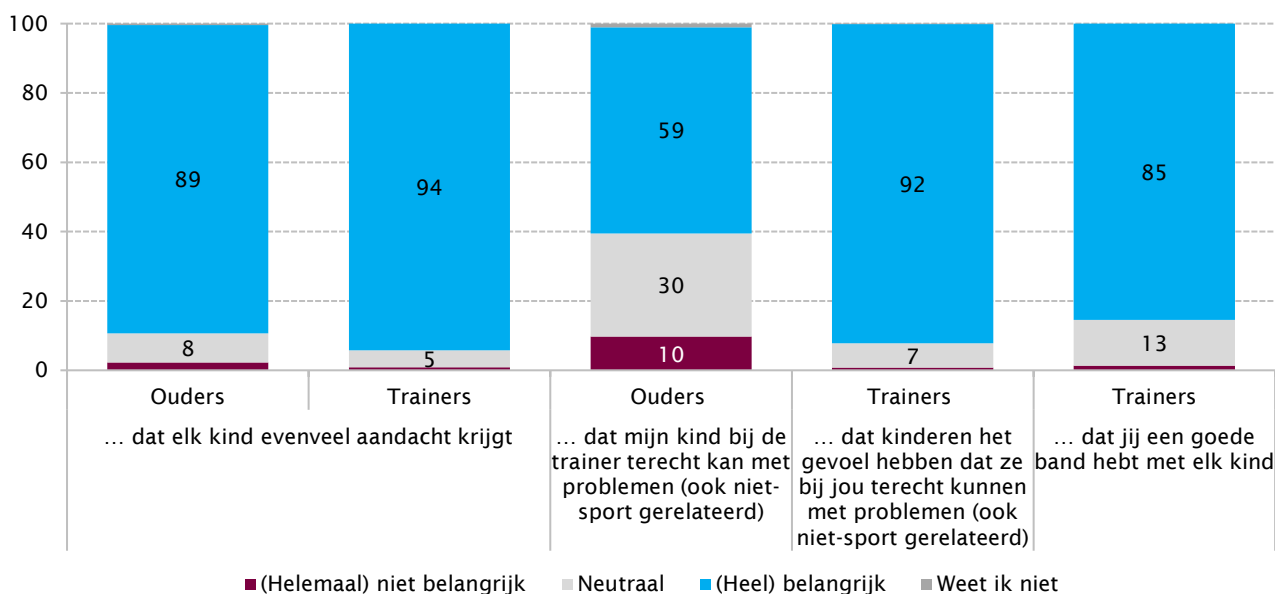
‘Het is denk ik een lastige scheidslijn om precies aan te voelen welk kind nog wat verder gestimuleerd moet worden en welk kind je beter wat rustiger kan aanpakken en zijn of haar gang kan laten gaan. Ik denk dat het krijgen van zelfvertrouwen heel belangrijk is bij het sporten en dat moet je als trainer dus goed aan kunnen voelen.’

5.3 Relatie tussen trainer-coach en sporter

In figuur 5.5 is te zien dat ongeveer 90 procent van de ouders (89%) en trainer-coaches (94%) het (heel) belangrijk vindt dat elk kind evenveel aandacht krijgt. Uit de toelichtingen van veel ouders komt naar voren dat het daarnaast belangrijk is dat er rekening wordt gehouden met verschillen tussen kinderen. Daarbij moeten trainer-coaches niet alleen vakinhoudelijk differentiëren, maar ook didactisch: *‘Het is belangrijk dat elk kind op de juiste manier benaderd wordt. De aanpak voor het ene kind is niet de aanpak voor het andere kind.’*

Een groot deel van de trainer-coaches streeft ernaar een goede band te hebben met elk kind (85%) en kinderen het gevoel te geven dat ze met problemen (ook niet-sportgerelateerd) bij hen terecht kunnen (92%). Onder ouders ligt dit belang wat lager. Enkele ouders geven hierbij aan het fijn te vinden als een trainer een luisterend oor kan bieden voor de sporter en zijn of haar niet-sportgerelateerde problemen. Het belang van een goede band tussen trainer en kind onderschrijven ouders en trainers van kinderen in meer prestatief gerichte groepen vaker (71% ouders, 94% trainers) dan ouders en trainers van recreatief gerichte groepen (51% ouders, 85% trainers).

Figuur 5.5 Mate waarin ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692) aspecten van relatie belangrijk vinden: ‘Hoe belangrijk vind jij het als ouder/trainer...?’ (in procenten)

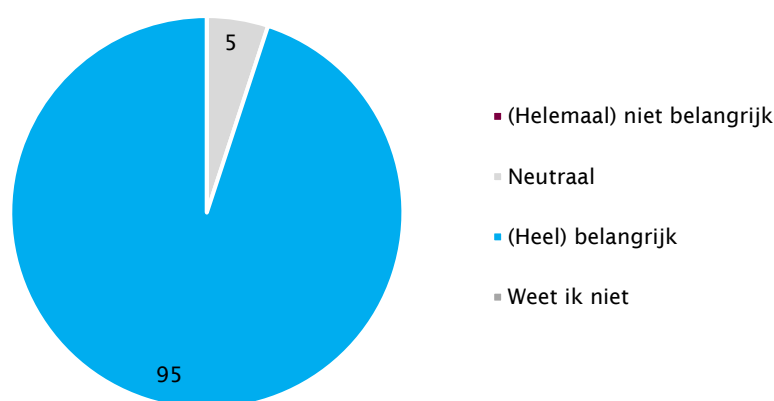
Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Bijna alle trainer-coaches (95%) vinden dat er rekening moet worden gehouden met de persoonlijke situatie van elk kind (figuur 5.6). Uit de toelichtingen van de trainer-coaches komt een samenhang tussen

de stellingen uit figuur 5.5 en figuur 5.6 naar voren. Zo geven veel trainer-coaches aan dat zij beter rekening kunnen houden met de persoonlijke situatie van het kind als er een goede band is en als het kind niet-sportgerelateerde zaken kan bespreken met de trainer. In sommige gevallen kunnen trainer-coaches er dan voor de sporters zijn als er iets speelt in de thuis- en/of schoolsituatie:

‘Ik wil het altijd meteen weten als een kind een probleem heeft (ook buiten sport om). Niet alleen om daar vervolgens rekening mee te kunnen houden in de les (bijvoorbeeld bij afwijkend gedrag), maar ook om met dit kind te kunnen praten en misschien zelfs hulp aan te bieden (niet alle kinderen kunnen dat thuis krijgen). Hoe meer aandacht je de kinderen geeft en hoe beter je band is, hoe waardevoller de sport voor ze wordt.’

Figuur 5.6 Mate waarin trainer-coaches het belangrijk vinden om rekening te houden met de persoonlijke situatie van elk kind (in procenten, n=692)

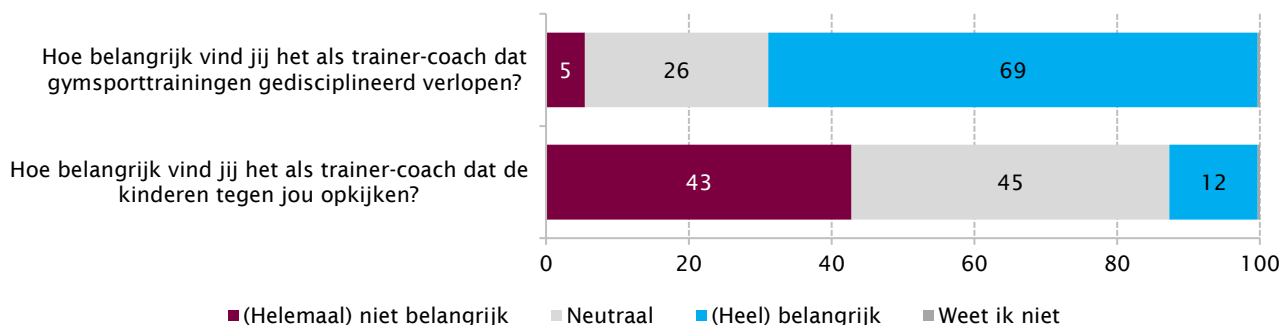

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

5.4 Structuur

Bijna 70 procent van de trainers vindt het belangrijk dat de gymnsporttrainingen gedisciplineerd verlopen (figuur 5.7). Trainers verwijzen hierbij naar het belang van de veiligheid en/of structuur. Een aantal trainers geeft aan dat ‘gedisciplineerd’ een negatieve lading heeft en dat daarvan geen sprake is bij hun trainingen. Vrijwel alle ouders en trainer-coaches (97%) zijn het erover eens dat het belangrijk is dat er duidelijke regels gelden binnen de vereniging die voor iedereen gelden, onder andere omdat de sporters dan weten wat er van hen wordt verwacht en omdat het de veiligheid bevordert.

Figuur 5.7 Mening van trainer-coaches over structuur in de trainingen (in procenten, n=692)

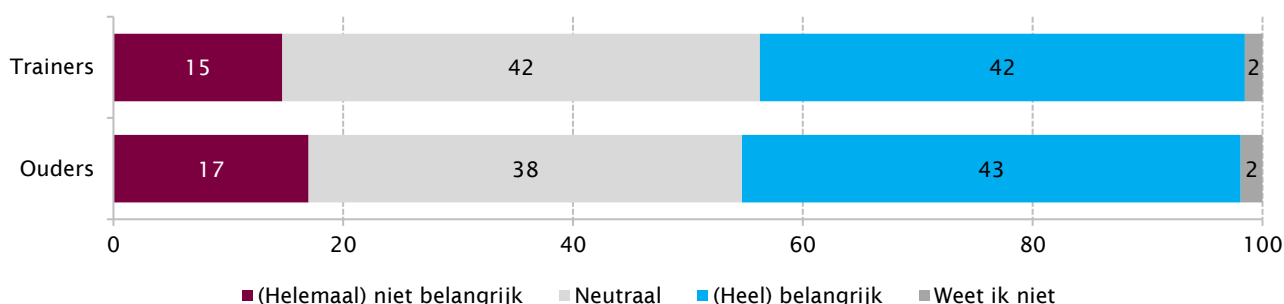
Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Ongeveer één op de tien trainer-coaches vindt het belangrijk dat kinderen tegen hem/haar opkijken (figuur 5.7). Uit de toelichtingen van de trainer-coaches blijkt dat zij vooral vinden dat de kinderen niet op hoeven te kijken tegen de trainers, maar wel goed moeten luisteren en respect moeten tonen. Sommige trainer-coaches geven daarbij aan dat ze het met name belangrijk vinden dat ze als rolmodel fungeren voor de kinderen, in plaats van dat zij een machtspositie hebben:

‘Ik heb de vraag ‘tegen jou opkijken’ met neutraal ingevuld. Je kunt die op twee manieren interpreteren. Ik vind het belangrijk dat de kinderen jou zien als een rolmodel en jij het goede voorbeeld geeft met jouw gedrag. In die zin is het logisch als de kinderen tegen jou opkijken, in positieve zin. Maar aan de andere kant kan het naar mijn mening ook een meer negatieve uitleg hebben in de zin van hiërarchie. In die zin zou je kunnen zeggen dat de trainer gebruik zou kunnen maken van een machtspositie en dat is natuurlijk nooit de bedoeling. De kinderen moeten geen drempels ervaren om naar jou toe te komen als ze iets willen vertellen of iets niet durven. Dus in de positieve uitleg ben ik het eens, in de negatieve zeker niet.’

Twee vijfde van de ouders (43%) en trainer-coaches (42%) vindt het van belang dat kinderen soms streng worden aangepakt om hen te helpen bij hun ontwikkeling (figuur 5.8). Mannelijke trainers (58%) vinden dit vaker dan vrouwelijke trainers (40%). Zo’n 15 procent van de ouders en trainers vindt dat juist niet belangrijk.

Figuur 5.8 Mate waarin ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692) het belangrijk vinden dat kinderen soms streng worden aangepakt om ze te helpen bij hun ontwikkeling (in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Beide groepen benoemen dat per kind verschilt of het streng moet worden aangepakt. Net als bij discipline bleek bij zowel ouders als trainers onduidelijkheid te bestaan over de interpretatie van het woord ‘streng’. Trainer-coaches geven de voorkeur aan termen als ‘consequent’ of ‘duidelijk’ zijn of ‘discipline bijbrengen’.

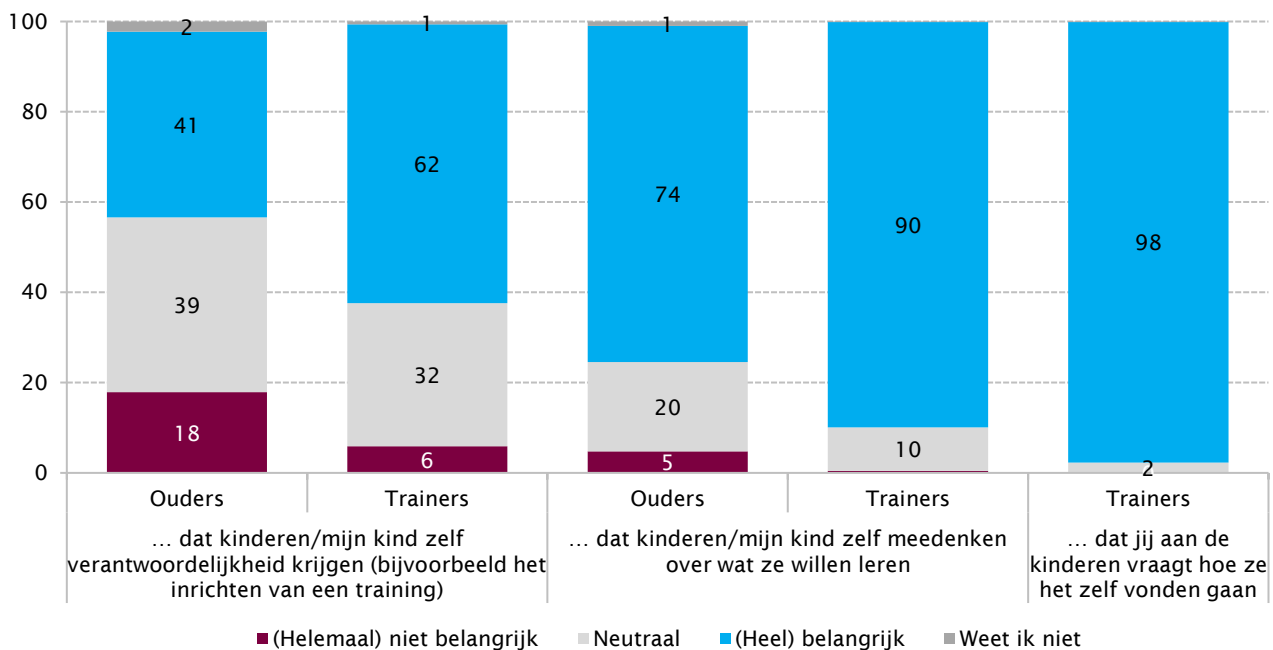
‘Kinderen moeten weten dat in de training de trainer de leiding heeft en moeten dus in positieve zin tegen de trainer opkijken. Hetzelfde geldt voor streng zijn. Om een goed pedagogisch klimaat te behouden moet de trainer soms streng zijn. Kinderen zullen dit juist als iets positiefs ervaren. Maar TE is nooit goed en zeker niet in het geval van streng zijn.’ (trainer).

Ouders geven aan streng gedrag van de trainer over het algemeen te tolereren, met name als het gaat om het corrigeren van ongewenst gedrag (psychosociale ontwikkeling) en niet zozeer om het aanleren van een oefening (fysieke ontwikkeling).

5.5 Autonomie

Over het algemeen geven trainers vaker dan ouders aan dat ze het stimuleren van aspecten van autonomie bij kinderen belangrijk vinden (figuur 5.9). Ongeveer drie vijfde van de trainer-coaches (62%) vindt het (heel) belangrijk dat kinderen zelf verantwoordelijkheid krijgen, tegenover twee vijfde van de ouders (41%). Dit lijkt belangrijker te worden gevonden op een hoger niveau. Trainers van sportgroepen die aan wedstrijden deelnemen (66%) en trainers die hun sportgroep als prestatief typeren (69%) vinden dit vaker belangrijk dan trainers van sportgroepen die niet aan wedstrijden deelnemen (51%) en trainers die hun sportgroep als recreatief typeren (50%). Trainer-coaches (90%) benoemen ook vaker dan ouders (70%) het belang van het zelf meedenken van kinderen over wat ze willen leren. Uit de toelichtingen van zowel ouders als trainer-coaches komt duidelijk naar voren dat eigen inbreng van de kinderen belangrijker is naarmate het kind ouder wordt. Bijna alle trainers onderschrijven het belang van kinderen vragen hoe ze het zelf vonden gaan (98%).

Figuur 5.9 Mate waarin ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692) aspecten van autonomie belangrijk vinden: ‘Hoe belangrijk vind jij het als ouder/trainer...?’ (in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

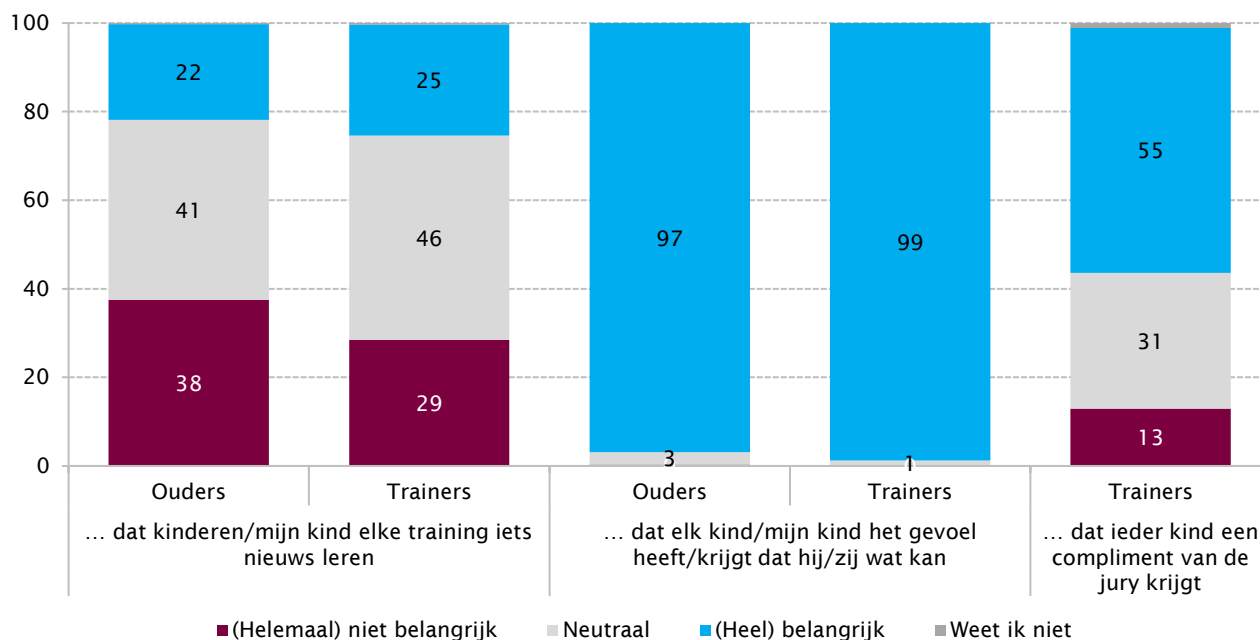
5.6 Competentie

Bijna alle ouders (97%) en trainer-coaches (99%) vinden het belangrijk dat kinderen het gevoel krijgen dat zij wat kunnen. Ouders benoemen hierbij dat ze graag zien dat hun kind zelfvertrouwen krijgt van de sportlessen. Ze lichten toe dat de rol van de trainer-coach hierbij is om complimenten te geven en het kind te stimuleren om door te zetten, zonder te dwingen: *‘Goed om een kind te stimuleren en zelfvertrouwen te geven, maar niet blijven pushen.’* Ruim de helft van de trainer-coaches vindt het belangrijk dat ieder kind bij wedstrijden een compliment van de jury krijgt (55%). Met name bij jonge kinderen (75%) en in recreatieve sportgroepen (72%) wordt dit belangrijk gevonden.

Circa een kwart van de trainer-coaches (25%) en ouders (22%) vindt het belangrijk dat kinderen elke training iets nieuws leren (figuur 5.10). Ouders vinden dat vaker niet belangrijk (38%) dan trainers (29%). In de toelichtingen van zowel ouders als trainer-coaches benoemen zij daarnaast het belang van een

goede uitvoering van een oefening; ze vinden herhaling nog belangrijker dan steeds iets nieuws leren. Daarnaast geven sommige ouders aan dat iedere training een nieuwe oefening of element aanleren geen doel op zich is, maar dat het kind wel uitgedaagd moet blijven worden.

Figuur 5.10 Mate waarin ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692) aspecten van competentie belangrijk vinden: ‘Hoe belangrijk vind jij het als ouder/trainer...?’ (in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Trainer-coaches die complimenten van de jury (helemaal) niet belangrijk vinden, geven aan dat het niet haalbaar is dat de jury ieder kind een compliment geeft. Wel benoemt een aantal trainer-coaches het waardevol te vinden als een jurylid een positieve uitstraling heeft:

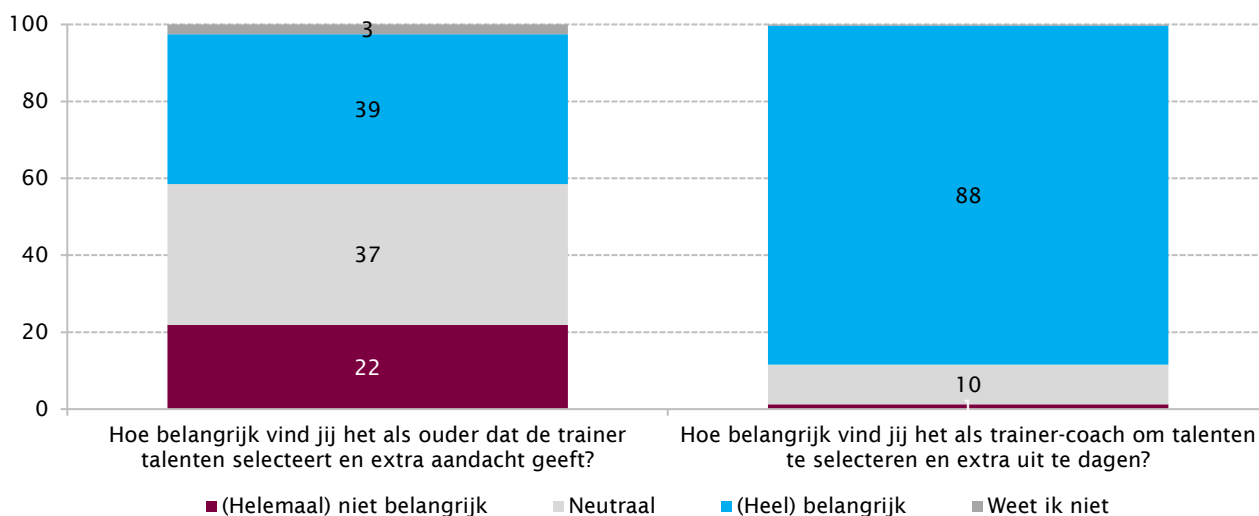
‘Een jury is tijdens een wedstrijd met heel veel deelnemers. Een jury kan niet iedereen uitgebreid complimenteren. Maar een vriendelijke blik en uitstraling is wel heel belangrijk om de kinderen gerust te stellen. Een knikje en een glimlach is ook een compliment!’

De trainer-coaches lichten toe dat zij complimenten belangrijk vinden, maar dat deze wel terecht moeten zijn. Verder geven zij aan dat het belangrijk is dat het ook geaccepteerd wordt wanneer iets niet lukt.

5.7 Talenten selecteren

Ouders vinden het veel minder vaak belangrijk (39%) dan trainer-coaches (88%) dat de trainer talenten selecteert en extra aandacht geeft (zie figuur 5.11). Trainers die hun sportgroep typeren als (heel) prestatief vinden talenten selecteren en extra uitdagen vaker belangrijk (96%) dan trainers die hun sportgroep typeren als (heel) recreatief (79%). Ditzelfde verschil is terug te zien tussen sportgroepen die wel en niet aan wedstrijden deelnemen. Ouders van kinderen in een meer prestatiegerichte sportgroep vinden talenten selecteren belangrijker (47%) dan ouders van kinderen in een meer recreatief gerichte sportgroep (31%).

Figuur 5.11 Mening van ouders (n=5.051) en trainer-coaches (n=692) over het selecteren en extra aandacht geven van talenten (in procenten)

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport en trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Veel ouders lichten toe dat zij het belangrijk vinden dat kinderen evenveel aandacht krijgen. Zij vinden het goed dat er talenten worden geselecteerd, zolang dit niet ten koste gaat van voldoende aandacht voor de andere kinderen: *‘Als de trainer talenten selecteert, moet de extra aandacht plaatsvinden in een extra les. In de gewone les moeten alle turnsters even veel aandacht krijgen.’*

5.8 Samenvatting

Trainers vinden hun rol in de opvoeding belangrijker dan dat ouders die rol van trainers vinden. Trainers creëren een veilige omgeving door duidelijke afspraken en regels te maken en kinderen sociaal-emotionele vaardigheden en normen en waarden aan te leren. Ouders verwachten wel dat de trainer pedagogisch handelt, onder meer door ongewenst gedrag te corrigeren en sportief gedrag aan te leren. Plezier is volgens vrijwel alle respondenten belangrijker dan prestatie, maar uit de toelichtingen blijkt dat ze vaak samengaan. Trainer-coaches en ouders, zeker bij recreatieve groepen, vinden dat kinderen het elke training naar hun zin moeten hebben. Uit de toelichtingen blijkt dat ouders het vooral belangrijk vinden dat het zelfvertrouwen van hun kind wordt gestimuleerd.

Zowel trainers als ouders hechten belang aan een goede band tussen kind en trainer, maar trainers vinden dit nog belangrijker dan ouders. Hoe meer uren en hoe meer prestatief kinderen trainen, hoe belangrijker ouders het vinden dat de band tussen trainer-coach en kind goed is en dat het kind terecht kan bij de trainer. Zowel ouders als trainers vinden dat kinderen evenveel aandacht moeten krijgen en dat trainers rekening moeten houden met verschillen tussen kinderen.

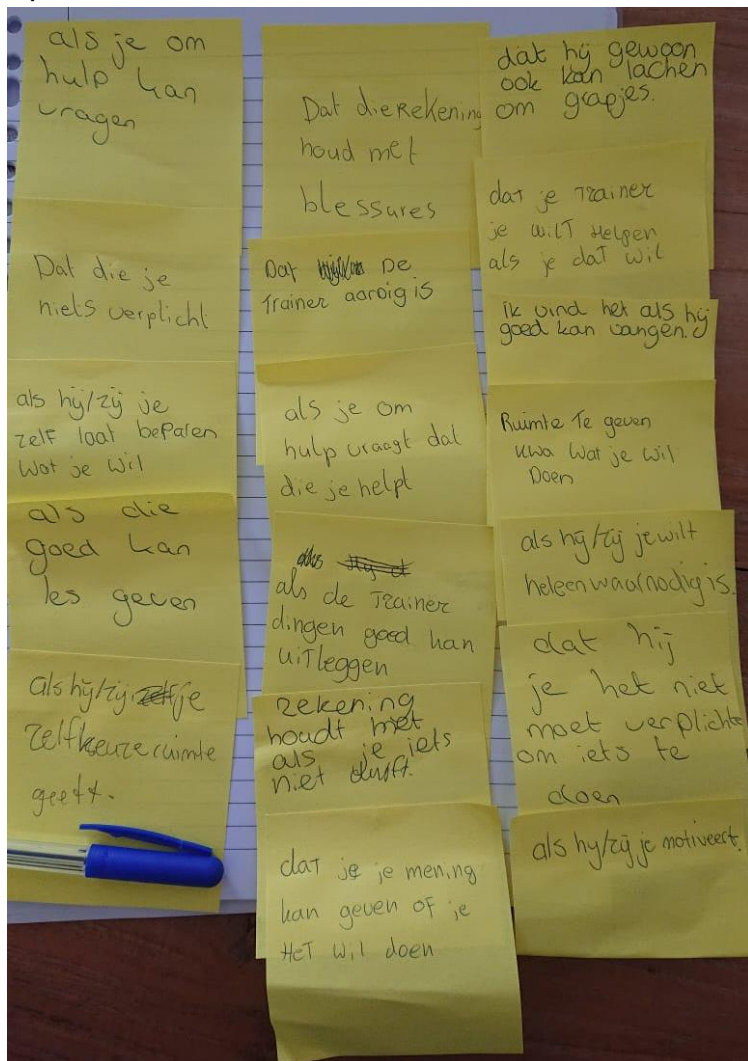
Vrijwel alle ouders en trainers vinden duidelijke regels en afspraken belangrijk, omdat sporters dan weten wat er van hen wordt verwacht en omdat het de veiligheid bevordert. Ouders en trainers zijn verdeeld over het belang van het streng aanpakken van kinderen om ze te helpen bij hun ontwikkeling. Zowel ouders als trainers vinden het belangrijk dat trainers ongewenst gedrag corrigeren, ook als zij daarvoor streng moeten zijn. Ouders vinden het minder goed als trainers streng zijn om oefeningen aan te leren. Trainers benadrukken hierbij dat het voor het waarborgen van de fysieke veiligheid van belang is dat kinderen goed luisteren naar de trainer.

Vrijwel alle ouders en trainers vinden het belangrijk dat trainers kinderen het gevoel geven dat ze wat kunnen en het zelfvertrouwen van kinderen vergroten, bijvoorbeeld door complimenten te geven. Binnen de trainingen vinden zowel ouders als trainers het niet nodig dat elke les nieuwe dingen worden geleerd. Ze lichten toe dat het er vooral om gaat om succeservaringen bij kinderen te creëren en dat hiervoor herhaling en een goede uitvoering belangrijk zijn. Wel onderschrijven ouders en trainers de meerwaarde van kinderen zelf laten meedenken over wat ze willen leren. De respondenten vinden het stimuleren van autonomie belangrijker naarmate de kinderen ouder zijn en het niveau van de sportgroepen hoger is.

6. Perspectieven van jonge sporters

Op basis van de focusgroepen met 42 sporters schetsen we in dit hoofdstuk wat de gymnsport voor kinderen leuk maakt. Hierbij maken we onderscheid in wat een training leuk maakt (paragraaf 6.1) en wat een goede trainer moet doen of zijn (paragraaf 6.2). Ook beschrijven we kort de ervaringen van de kinderen met wedstrijden. De resultaten van dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de gesprekken die met de kinderen zijn gevoerd, die werden ondersteund door de post-its die zij hebben geschreven (zie afbeelding 6.1).

Afbeelding 6.1 Voorbeeld van door kinderen geschreven post-its over wat een goede trainer is/moet doen

6.1 Een leuke training

Als we aan de sporters vragen wat een leuke training is, antwoorden zij met name dat ze het leuk vinden als ze nieuwe dingen leren en beter worden in de sport. Ook vinden de kinderen dat er een goede balans moet zijn tussen gezelligheid en serieus trainen. In de antwoorden van de sporters komen de basisbehoeften duidelijk naar voren: autonomie (meebeslissen), competentie (leren/kunnen) en relatie (sfeer/gezelligheid).

Het gevoel van competentie

Tijdens de focusgroepgesprekken hebben we aan de sporters gevraagd wat zij verstaan onder een leuke training. Hieruit kwamen met name inhoudelijke aspecten van de training naar voren. Zo geven veel van hen aan dat zij spelletjes leuk vinden, vooral tijdens de warming-up. Verder kwam in elke focusgroep ter sprake dat de sporters het leuk vinden om nieuwe dingen te leren tijdens de training, omdat dit zorgt voor adrenaline en motivatie. Voor veel kinderen is een training daarom vooral leuk als zij moeilijke nieuwe oefeningen onder de knie krijgen. Dat geeft ze het gevoel dat ze beter worden in de sport.

‘Als de moeilijke dingen lukken, is het een leukere training dan wanneer je dingen doet die je al kunt.’

Ook draagt het leren van nieuwe dingen volgens de sporters bij aan variatie in de les, en dat vinden ze belangrijk tijdens een training. De kinderen doen liever verschillende onderdelen of oefeningen tijdens een training in plaats van steeds herhalingen. Wel begrijpen ze dat oefeningen herhaald moeten worden om deze goed te kunnen uitvoeren, zeker vlak voor een wedstrijd. Het is met name leuk als een nieuwe oefening moeilijk is: die uitdaging is belangrijk, aldus de kinderen. Daarbij verwijzen ze naar het belang van een goede opbouw en dat de trainingen niet te zwaar zijn.

Beter worden in sport

Vooruitgang boeken of ‘beter worden’ in hun sport zien veel sporters als een ‘leuk’ onderdeel of een opbrengst van de training, vooral de sporters in de wedstrijdgroepen. Tijdens de discussie stelden we de vraag of dit het belangrijkste is in de training. Met name sporters die op hoog niveau wedstrijden doen, geven aan dat dat de voornaamste reden is dat zij trainen. In een van de gesprekken kwam de focus op het beter worden duidelijk naar voren. De kinderen in deze focusgroep gaven aan dat het doel van de training vooral is om een oefening te laten lukken. Wij vroegen hen daarop hoe zij de training ervaren als ze dit doel niet bereiken, maar wel veel plezier hebben.

I: ‘En als je het vooral heel gezellig hebt gehad en heel veel hebt gelachen, maar je hebt eigenlijk niet het doel bereikt?’

R1: ‘Het doel van de training is niet bereikt. Als je doel was om dat element in die training te kunnen en je haalt het niet, dan is het wel jammer. Maar je kunt het dan wel leuk gehad hebben.’

R2: ‘Dan heb je wel een leuke training gehad. Maar niet echt wat je had gedacht en geen normale training gehad.’

R3: ‘Je weet dat je niet nuttig geweest bent, maar dat is ook wel wat het team leuker maakt, als je zo’n melige training hebt. Die heb je ook wel nodig, zonder die trainingen blijf je niet gezellig als een team.’

Goede sfeer belangrijk, maar er moet wel getraind worden

Een goede sfeer in de groep is bepalend voor een leuke training, vinden de kinderen. Meerderen geven aan ‘gezelligheid’ heel belangrijk te vinden, waarmee ze bedoelen dat ze plezier hebben, kunnen lachen en met elkaar kunnen kletsen. Maar, zo zeggen veel kinderen, een training moet zeker niet alleen uit gezelligheid bestaan. Er moet ook serieus getraind worden en om ervoor te zorgen dat iedereen zich kan concentreren op de training, moet er niet te veel gekletst worden.

‘Het is wel gezellig, maar je moet niet de hele tijd gezellig gaan kletsen. Want dan ga je de hele tijd kletsen, terwijl je eigenlijk aan de beurt bent met trainen. Maar het kan best een keertje als je niet aan de beurt bent. Ik kom wel gewoon naar de training om te trainen en als je er alleen bent om je vriendinnen te zien en als je vriendinnen er ook alleen zijn om jou te zien dan kan je beter stoppen en gewoon afspreken.’

Ze vinden het fijn als iedereen goed meedoet met de training en luistert naar de instructies van de trainer. Een aantal sporters geeft aan het belangrijk te vinden dat ze van elkaar kunnen leren, bijvoorbeeld door elkaar tips te geven tijdens de training.

Elkaar vertrouwen

Elkaar complimenten geven en elkaar aanmoedigen bij oefeningen vinden de kinderen horen bij een goede sfeer. De kinderen die aan acrogym doen geven specifiek aan dat zij het belangrijk vinden dat er onderling vertrouwen heerst:

‘Je moet ook wel vertrouwen hebben in je team. Als je dat niet hebt, dan gaat het moeilijk denk ik. Als je niet op je team vertrouwt en je eraan twijfelt of ze je wel opvangen tijdens het uitvoeren van een element, dan gaat het element zelf uiteindelijk helemaal niet goed.’

Vertrouwen in elkaar is belangrijk om oefeningen te laten slagen, wat weer invloed kan hebben op het plezier in de training.

Autonomie is fijn, tot op zekere hoogte

Uit de gesprekken blijkt dat de sporters in veel groepen ruimte wordt geboden om dingen te doen die ze leuk vinden. Veel kinderen vinden het prettig om in een bepaalde mate eigen keuzes te kunnen maken. Sommige kinderen vertellen dat zij wel eens mogen ‘vrij werken’, wat inhoudt dat zij zelf oefeningen mogen kiezen. Andere kinderen vertellen dat zij soms de volgorde mogen kiezen van oefeningen en dat ze dit fijn vinden, omdat het hen een zekere ‘rust’ geeft.

We vroegen de kinderen hoe zij het zouden vinden als alleen de sporters, en niet de trainer, zouden bepalen hoe de training eruit zou zien. Hierop geven de meeste kinderen aan dat ze dit niet fijn zouden vinden:

‘Dan wordt het denk uiteindelijk een beetje saai dat je telkens hetzelfde doet, omdat je dan op een gegeven moment niets meer weet. Het is ook goed als trainers vertellen wat je moet doen, anders wordt het spelen. Maar het is ook leuk als we zelf mogen kiezen.’

De meeste kinderen vinden het wel fijn als de trainer vraagt en luistert naar wat zij willen leren en als ze tijdens de training af en toe de vrijheid krijgen om te kiezen wat ze doen of in welke volgorde ze oefeningen doen. In sommige trainingsgroepen worden een-op-een- of groeps gesprekken met de kinderen gevoerd om hun doelen en voorkeuren te bespreken. Kinderen voelen zich hierdoor gehoord.

6.2 Een goede trainer

Als we aan de sporters vragen wat een trainer een goede trainer maakt, gaat het met name over hoe de trainer met hen moet omgaan. Voornamelijk de pedagogische kwaliteiten van de trainer zijn het onderwerp van gesprek. De driedeling autonomie (meebeslissen), competentie (leren/kunnen) en relatie (sfeer/gezelligheid) komt wederom terug in de antwoorden van de kinderen. Hieronder volgen de meest besproken antwoorden.

Positief en niet te kritisch

Veel kinderen schreven op een post-it dat een trainer aardig en gezellig moet zijn. Bij het doorvragen op deze eigenschappen kwam vooral aan het licht dat de trainer positief en niet te kritisch moet zijn tijdens het aanleren van de oefeningen. Aangezien de sporters graag vooruitgang boeken, vinden ze het krijgen van feedback prettig, mits het op een positieve manier is. Het liefst zien ze dat de trainer communiceert zonder boos over te komen, op een rustige toon, want: *‘Hoe harder ze het zeggen hoe stommer het*

overkomt.’ In meerdere focusgroepen gaven kinderen aan dat ze het fijn vinden als de trainer benoemt wat er beter kan, en niet de nadruk legt op iets wat slecht gaat. In een van de focusgroepen brengt een sporter dit onderwerp ter sprake en reageren de andere kinderen erop:

R1: *‘Je mag gewoon kritiek geven, maar wel gewoon op een positieve manier. In plaats van: “Je doet dit fout” dat je zegt: “Dit kan iets beter.” Dat het wel gewoon positief overkomt, want dan krijg je er ook een beter gevoel van.’*

R2: *‘Als het negatief gebracht wordt, dan word ik daar een beetje verdrietig van.’*

R3: *‘Het neemt het plezier wel een beetje weg.’*

Ook in andere focusgroepen benoemden kinderen voorbeelden van wanneer trainers in hun ogen te kritisch waren, wat voor hen kwetsend kan zijn:

R: *‘Als je bijvoorbeeld één klein foutje maakt in je oefening, maar de rest gaat super goed. Dan is het natuurlijk niet leuk, want jij weet van jezelf dat het een hele goede oefening was, maar dan gaat je trainer of trainster heel veel kritiek geven op dat ene kleine foutje.’*

R: *‘Af en toe letten ze niet op wanneer iets goed gaat. Dan heb ik bijvoorbeeld net een arabier of salto gedaan en dan val ik. En dan lig ik heel even en dan worden ze al gelijk weer boos. Zo van: “Hé je moet aan het werk, deze training is niet om te luieren!” Maar dan luier ik niet. Dan baal ik helemaal, omdat het normaal wel lukt.’*

I: *‘En wat moet de trainer dan doen?’*

R: *‘Eerst vragen waarom ik lig. Want af en toe dan doe ik ook aparte beweging erbij en dan zeggen ze alsnog: “Hé je hoeft niet te luieren.” En dan denk ik van ja je ziet toch wel aan mij dat er wat is. En dan komen ze alsnog niet naar je toe.’*

Daarnaast vinden de kinderen het vooral ook erg fijn om te horen waar ze wél goed in zijn.

Complimenten geven

Het geven van complimenten zorgt onder andere voor trots en zelfvertrouwen bij de kinderen. Eén kind geeft aan dat het krijgen van een compliment haar bevestiging geeft dat ze een oefening goed doet, wat haar twijfels wegneemt. In één groep komt ter sprake dat het specialer voelt als de trainer een compliment geeft dan wanneer andere sporters dat doen. Naast het geven van positieve feedback en complimenten vinden de kinderen het fijn als een trainer de kinderen motiveert door te zeggen dat een bepaalde oefening gaat lukken. Dat zorgt ervoor dat *‘je minder onzeker bent’*, zo leggen de kinderen uit.

Grapjes maken en ruimte bieden om het aan te geven als je minder goed in je vel zit

In verschillende focusgroepen kwam ter sprake dat de kinderen het leuk vinden als de trainer tussendoor grapjes maakt. De kinderen waarderen het als ze met hun trainer kunnen lachen: dat draagt bij aan een gezellige sfeer in de groep. Nog belangrijker vinden kinderen dat er een *‘vrolijk iemand’* voor de groep staat die de kinderen positief benadert en die niet snel boos wordt als een oefening niet lukt. Een aantal kinderen geeft aan dit extra belangrijk te vinden wanneer ze niet lekker in hun vel zitten. Maar de meeste kinderen vinden het niet nodig om hun leven buiten de gymsport met de trainer te delen. Dat doen ze vaak liever met hun leerkracht of ouders, behalve als dit van invloed is op het turnen. Zij vinden het dan fijn als ze dit kunnen aangeven, zodat de trainer daar rekening mee kan houden door wat minder van ze te verwachten.

De trainer mag best een beetje streng zijn, maar niet te streng

In veel focusgroepgesprekken ontstond de discussie in welke mate een trainer streng mag zijn. Sommigen geven aan dat zij geen strenge trainer willen, terwijl er ook veel sporters zijn die vinden dat de trainer best een beetje streng mag zijn. Tijdens de gesprekken kwamen we erachter dat een trainer vooral niet te streng moet zijn als een kind iets eng vindt en dat een trainer wel streng mag zijn als het gaat om het creëren van orde en sociale veiligheid.

Niet dwingen als een kind iets eng vindt

Bij de helft van de focusgroepen kwam naar voren dat de sporters het niet fijn vinden als ze een oefening moeten uitvoeren als ze die eng vinden en daardoor niet willen:

I: 'Wat bedoel je met "niet te streng zijn"?'

R: 'Als je iets niet durft en de trainer dan zegt dat je het wel moet doen. Ik vind het fijner dat ik het pas doe als ik het durf.'

Als je iets eng vindt, mag je kiezen of je het wel of niet wilt doen, vinden de kinderen. Zij vinden het fijn als de trainer vraagt of ze de oefening wel of niet en met of zonder hulp willen doen en dat de trainer het respecteert als ze écht niet durven.

Sociale veiligheid creëren

Veel sporters geven aan dat de trainer best (een beetje) streng mag zijn. Eén of meerdere kinderen op een strenge en harde toon toespreken, dat is wat de meesten onder 'streng' verstaan. De trainer mag de groep bijvoorbeeld best wat strenger toespreken als de kinderen aan het spelen of klooien zijn en er niet goed wordt getraind, als kinderen niet geconcentreerd zijn - want dan kan het sneller fout gaan - of als de trainer al vaker heeft gewaarschuwd:

I: 'Er staat wel niet te streng, dus ze moeten wel een beetje streng zijn?'

R: 'Ik vind dat het [streng zijn] wel moet kunnen, een beetje. Maar ook niet te erg. Het kan soms wel. Het ligt er natuurlijk ook aan wat je doet en hoe vaak hij het al heeft gezegd. Want als hij al tien keer hetzelfde heeft gezegd, dan snap ik wel dat hij het op een andere toon zegt. Of als je ziet dat kinderen niet hun best doen, dan snap ik wel dat je iets met een bozere toon gaat zeggen. Want als het niet lukt, maar je doet wel je best, dan zien ze dat ook wel.'

Waar geen twijfel over bestaat, is dat een trainer streng mag optreden als de sociale veiligheid van de groep op het spel staat. Een voorbeeld hiervan is het streng toespreken en straffen van kinderen die pesten of niet goed meedoen. Een goede trainer moet absoluut ingrijpen als er ruzie is in de groep, vinden de sporters.

Goede uitleg en ondersteuning van een kundige trainer

Naast pedagogische kwaliteiten vinden de kinderen het belangrijk dat de trainer over didactische kwaliteiten beschikt. Een trainer moet goed uitleg geven: het liefst kort en duidelijk, zodat je snel aan de slag kunt. Dit geldt ook voor het geven van tips: die moeten treffend zijn en goed werken. Verder geeft een aantal kinderen aan dat het fijn is als trainers zelf vaardig zijn in de sport:

'Ik vind het belangrijk dat trainers zelf geturnd hebben. De trainers die ik heb gehad, hebben bijna allemaal zelf ook geturnd, dus dan weten ze ook wel een beetje hoe het voelt als het niet goed of juist wel goed gaat. Een trainer die niet heeft geturnd, die snapt dat iets minder.'

Deze sporter lijkt het dus fijn te vinden als een trainer empathisch is, wat mogelijk versterkt kan worden als een trainer zelf heeft geturnd. Een ander kind laat weten een strenge trainer eerder te accepteren als deze zelf vaardig is:

‘Stel je traint iets nieuws en die trainer die kan het zelf ook helemaal niet, dan zou ik niet snappen waarom die streng doet. Als hij dan zegt dat ik het niet goed doe, terwijl hij het zelf ook helemaal niet kan.’

Daarnaast komt ter sprake dat de kinderen het belangrijk vinden dat de trainer goed kan helpen en de kinderen goed vangt tijdens de oefeningen. Dit zorgt er volgens de kinderen niet alleen voor dat zij vertrouwen krijgen in de trainer, maar ook dat zij minder bang zijn tijdens het sporten. Een van de kinderen geeft aan dat ze het fijn vindt als de trainer meedenkt als ze een oefening eng vindt:

‘Als je het eng vindt, een oplossing zoeken zodat je het wel wil. Dan is het niet helpen met opvangen, maar bijvoorbeeld een matje eronder leggen zodat je het beter durft.’

Een trainer moet dus goed kunnen differentiëren tijdens het geven van de training. Een van de kinderen zegt dat zij het belangrijk vindt dat een trainer gevaar in kan schatten.

6.3 Wedstrijden

De ervaringen van de kinderen met wedstrijden lopen sterk uiteen. Waar het ene kind zou stoppen met trainen als er nooit meer wedstrijden waren, zou het andere kind blij zijn als hij of zij geen wedstrijden hoefde te doen.

De kinderen hebben verschillende redenen om een wedstrijd leuk te vinden. Een aantal kinderen dat op hoog niveau wedstrijden doet, geeft aan dat wedstrijden het doel van de trainingen zijn. De wedstrijden vormen een meetmoment: ze kunnen dan laten zien wat ze kunnen en hoe hard ze ervoor hebben getraind. Anderen vinden een wedstrijd vooral gezellig.

De minder leuke kanten van wedstrijden kwamen ook ter sprake. Zo vindt een aantal kinderen het moeilijk om met de prestatiedruk bij een wedstrijd om te gaan:

‘Als er op de training iets fout gaat, dan kun je gewoon zeggen: volgende training beter. Maar bij de wedstrijden moet voor je gevoel alles perfect zijn. Dat vind ik het stomste aan wedstrijden. Op de training kun je het altijd en dan gaat het bij de wedstrijd helemaal mis.’

Zij vinden het moeilijk dat ze het gevoel hebben dat ze geen fouten mogen maken. Dit gevoel wordt versterkt als er veel publiek aanwezig is en wanneer zij als eerste moeten, geven ze aan. Andere kinderen vinden wedstrijden niet leuk omdat ze niet mogen kletsen en soms erg lang moeten wachten voordat ze aan de beurt zijn.

6.4 Samenvatting

De kinderen zelf vinden het erg belangrijk dat er een goede sfeer heerst binnen de groep, maar ook dat er getraind wordt en dat iedereen goed meedoet. Inhoudelijk vinden de sporters het leuk om spelletjes te doen en nieuwe dingen te leren. Vooruitgang boeken zien veel jeugdige sporters als een leuk onderdeel van de training.

Een goede trainer is volgens de sporters vrolijk, niet te kritisch en benadert positief door complimenten en positieve feedback te geven. Verder moet een trainer vooral niet te streng zijn als een kind iets eng vindt of als iets niet lukt, maar mag deze wel streng mag zijn als het gaat om het creëren van orde en sociale veiligheid. Daarnaast vinden de sporters het prettig als een trainer kort, duidelijk en treffend kan uitleggen, zorgt dat ze de oefeningen fysiek veilig kunnen uitvoeren (bijv. via matjes of vangen) en kan differentiëren tijdens de training. De meeste kinderen vinden het fijn als de trainer vraagt

en luistert naar wat zij willen leren en als ze af en toe de vrijheid krijgen om te kiezen wat ze doen of in welke volgorde ze oefeningen doen.

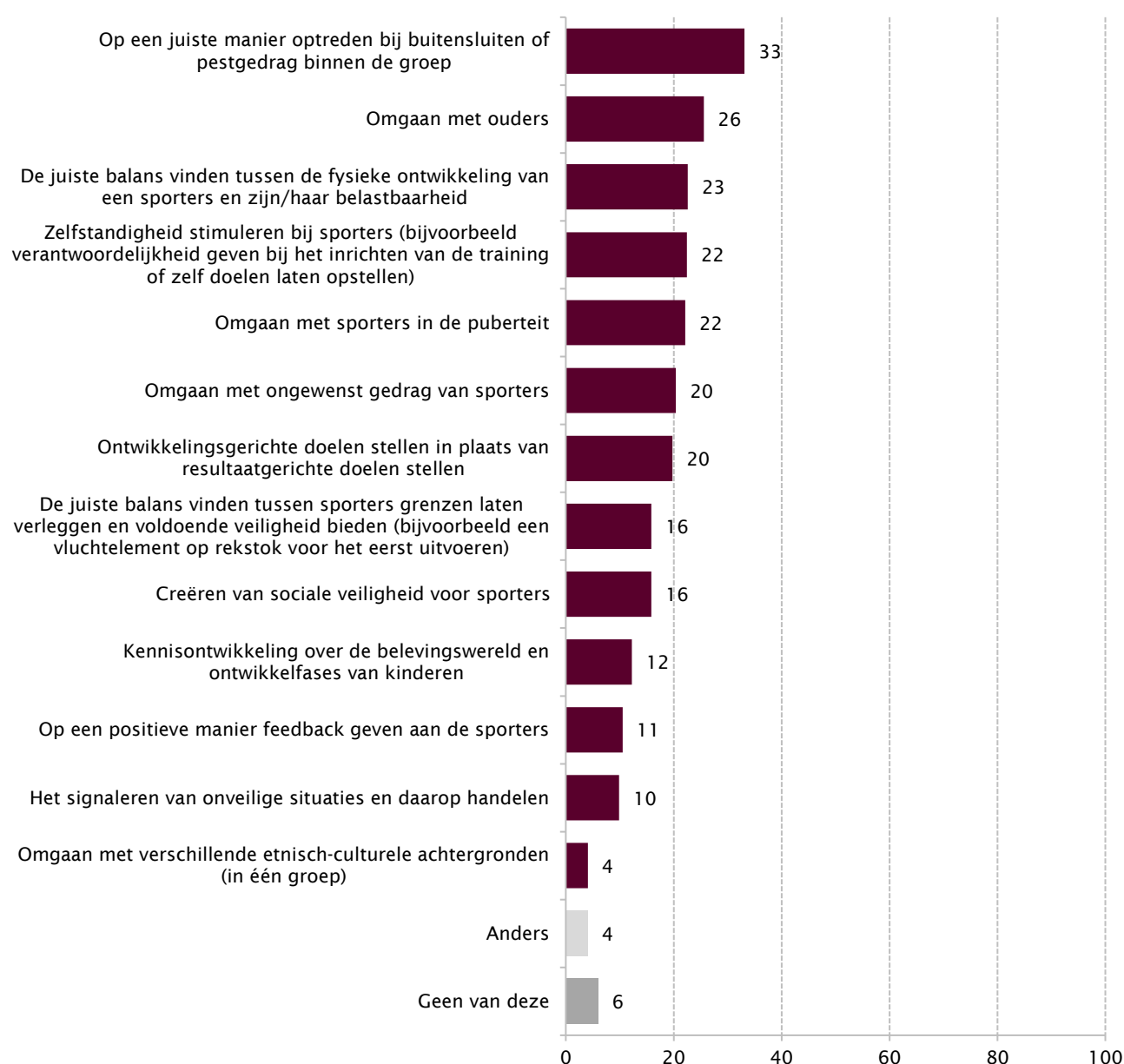
De ervaringen van de sporters met wedstrijden lopen sterk uiteen. Waar het ene kind zou stoppen met trainen als er nooit meer wedstrijden waren, zou het andere kind blij zijn als hij of zij geen wedstrijden hoefde te doen.

7. Ontwikkeling en ondersteuning trainers

7.1 Ontwikkelingsbehoeften

Trainer-coaches noemen het vaakst dat zij zich nog willen ontwikkelen in het op een juiste manier optreden bij buitensluiten of pestgedrag binnen de groep (33%; figuur 7.1). De ontwikkelingsbehoefte hierin is groter bij trainer-coaches van (heel) recreatief gerichte groepen (45%) dan bij trainer-coaches van (heel) prestatief gerichte groepen (27%). Omgaan met ouders staat op de tweede plek (26%).

Figuur 7.1 Onderdelen waarop trainer-coaches zich nog graag willen ontwikkelen als het gaat om een pedagogisch sportklimaat* (in procenten, n=692)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Respondenten konden maximaal drie opties kiezen.

Uit de toelichtingen kwam naar voren dat zowel jongere als oudere trainer-coaches moeite kunnen hebben met de omgang met ouders:

‘Coachen nu is heel anders dan coachen 15 jaar geleden. Ouders spelen hierbij een grote rol en ik zou graag meer willen weten over hoe om te gaan met ouders.’ (trainer-coach)

‘Ik ben zelf nog heel jong en vind het daardoor soms lastig om goed met de ouders om te gaan.’ (trainer-coach)

Uit de gegeven open antwoorden komt ook naar voren dat veel ouders behoefte hebben aan een betere communicatie met de trainer-coach. Er lijkt dus een wederzijdse behoefte te zijn aan een (betere) coach-ouderrelatie, waarbij het gaat om de omgang tussen ouders en trainer-coaches.

‘De communicatie naar ouders is beperkt en op momenten dat je aanwezig bent, afhoudend/afwerend. Dat bevordert de betrokkenheid en het saamhorigheidsgevoel niet, wat je wel wenst bij een vereniging.’ (ouder)

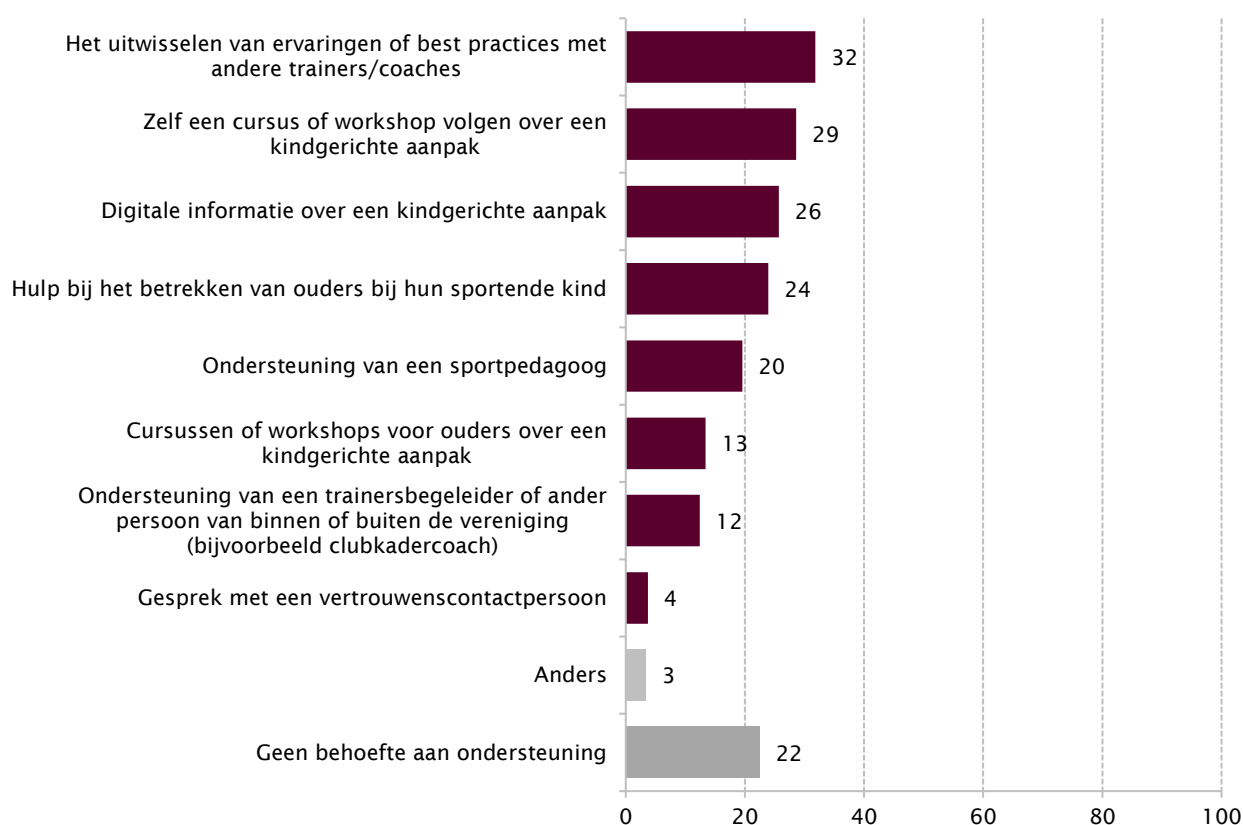
Verder geeft ruim een vijfde van de trainers aan zich nog te willen ontwikkelen in het stimuleren van de zelfstandigheid van jonge sporters (22%), omgaan met sporters in de pubertijd (22%) en het vinden van de juiste balans tussen fysieke ontwikkeling van een sporter en zijn/haar belastbaarheid (23%). Met dit laatste wordt bedoeld dat moet worden gezocht naar balans tussen wat een kind fysiek aankan en het aanleren van nieuwe of uitdagende oefeningen die fysiek moeilijk of zwaar kunnen zijn. Trainers die een sportgroep trainen op wedstrijdniveau (25%) geven vaker aan zich hierin te willen ontwikkelen dan trainer-coaches van een sportgroep op recreatieniveau (16%).

Jongere trainers geven over het algemeen wat vaker een ontwikkelingsbehoefte aan dan oudere trainers. Slechts 1 procent van de trainer-coaches onder de 25 jaar geeft aan geen enkele ontwikkelingsbehoefte te hebben. Onder trainer-coaches ouder dan 50 jaar is dit 11 procent.

7.2 Ondersteuningsbehoeften

Trainer-coaches noemen het uitwisselen van ervaringen met andere trainer-coaches (32%) het vaakst als gewenste ondersteuning (figuur 7.2). Andere vormen van ondersteuning die relatief vaak worden genoemd zijn zelf een cursus over een kindgerichte aanpak volgen (29%), digitale informatie over een kindgerichte aanpak (26%) en hulp bij het betrekken van ouders bij hun sportende kind (24%). Een gesprek met een vertrouwenscontactpersoon wordt door relatief weinig trainer-coaches genoemd (4%).

Figuur 7.2 Ondersteuningsbehoeften van trainer-coaches wanneer het gaat om verbetering van het pedagogisch sportklimaat, (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=692)

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

De mate van ondersteuningsbehoefte verschilt niet tussen trainer-coaches met verschillende niveaus trainersopleidingen. Wel zijn er verschillen te zien wat betreft de vorm van ondersteuning die trainers wensen. Trainer-coaches met een gymleider 3-opleiding kiezen er relatief vaak voor zelf een cursus of workshop te volgen (34%) of ervaringen uit te wisselen met andere trainer-coaches (33%) vergeleken met trainers met een TC4- of TC5-opleiding (19% en 21%). Die laatste groep wil relatief vaker dat ouders een cursus of workshop over een kindgerichte aanpak volgen (27% tegenover 10%).

Verschillen zijn ook terug te zien in het niveau van de sportgroep. Trainer-coaches van groepen op wedstrijd- of talentontwikkelingsniveau benoemen vaker dan trainer-coaches van recreatieve sportgroepen ondersteuningsbehoeften voor het betrekken van ouders bij hun sportende kind (27% en 30% tegenover 17%), cursussen of workshops voor ouders over een kindgerichte aanpak (14% en 41% tegenover 8%), ondersteuning van een sportpedagoog (20% en 44% tegenover 14%) en een gesprek met een vertrouwenspersoon (4% en 11% tegenover 2%).

Eén op de vijf trainers (22%) heeft geen behoefte aan ondersteuning. Dit geldt vaker voor oudere trainers (50+; 33%) dan voor jongere trainers (<25 jaar; 9%). Trainers jonger dan 25 jaar kozen relatief vaak voor de ondersteuningsbehoeften 'uitwisselen van ervaringen of *best practices* met andere trainers' (43%) en 'zelf een cursus of workshop volgen over een kindgerichte aanpak' (44%).

7.3 Samenvatting

Trainer-coaches willen zich het vaakst ontwikkelen in het op een juiste manier optreden bij buitensluiten of pestgedrag binnen de groep. Er lijkt sprake van een wederzijdse behoefte aan een betere coach-

ouderrelatie. Ouders hebben behoefte aan meer communicatie en transparantie vanuit de vereniging naar ouders, terwijl trainer-coaches behoefte hebben aan ondersteuning in het omgaan met ouders.

De meest gewenste vorm van ondersteuning door trainer-coaches is het uitwisselen van ervaringen met andere trainer-coaches (32%). Andere gewenste vormen van ondersteuning zijn zelf een cursus volgen over een kindgerichte aanpak, digitale informatie over een kindgerichte aanpak en hulp bij het betrekken van ouders bij hun sportende kind. Eén op de vijf trainers heeft geen behoefte aan ondersteuning.

8. Conclusies en aanbevelingen

Deze rapportage geeft inzicht in de perspectieven van trainer-coaches, ouders en jeugdsporters op het pedagogisch sportklimaat in de gymnsport. Hiervoor zijn bijna 700 trainer-coaches en ruim 5.000 ouders uit de gymnsport bevraagd met een online vragenlijst en zijn gesprekken gevoerd met 42 kinderen die een gymnsport beoefenen. Vanwege de coronamaatregelen zijn minder focusgroepen gehouden dan beoogd. Hoewel de gevoerde gesprekken veel gelijkenis opleverden tussen de perspectieven van de verschillende (groepen) kinderen naar leeftijd, gender en/of discipline (turnen en acrogym), kunnen hierover geen stellige uitspraken gedaan worden.

De centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek is: *‘Hoe ervaren trainers, ouders en sporters het jeugdsportklimaat in de gymnastiek, welke pedagogische aspecten worden daarbij onderscheiden en wat zijn de aandachtspunten en dilemma’s voor de (door)ontwikkeling van pedagogisch beleid?’* In dit slothoofdstuk beantwoorden we deze vraag door enkele centrale conclusies te formuleren over het ervaren pedagogische klimaat op gymnsportverenigingen en het pedagogisch handelen van trainers. Op basis van deze resultaten doen we vervolgens enkele concrete beleidsaanbevelingen.

8.1 Conclusies

Grotendeels positieve beoordeling (pedagogisch) sportklimaat op de gymnsportvereniging

Over het algemeen beoordelen ouders en trainers in dit onderzoek de sfeer, de sociale veiligheid en het pedagogisch sportklimaat op gymnsportverenigingen als goed. Vrijwel alle ouders geven aan dat hun kind veel plezier heeft in de sportgroep en niet gepest wordt.

Toch komen er ook aandachtspunten naar voren. Ongeveer één op de tien ouders en trainers-coaches beoordeelt het pedagogisch sportklimaat op de vereniging als onvoldoende. Ondanks dat dit de minderheid is, is het belangrijk om te benoemen dat dit grote aantallen betreft. Aangezien de gymnsport een grote sportbond met veel leden (300.000) is, gaat het bij elkaar toch om veel ouders en trainers die het pedagogisch klimaat op de vereniging als onvoldoende zien. Er kan worden nagedacht over een aanpak om te identificeren welke verenigingen/groepen aandacht behoeven op het gebied van een pedagogisch sportklimaat.

Circa een kwart van de trainer-coaches ziet onsportief gedrag van andere sporters en ouders. Ouders signaleren dit negatieve gedrag veel minder vaak, maar geven vaak aan hier geen zicht op te hebben. Hoe het pedagogisch sportklimaat wordt ervaren, hangt nauw samen met het pedagogisch handelen van de trainer. Het gedrag van de trainer kan de plezierbeleving van kinderen sterk beïnvloeden.

De trainer als mede-opvoeder

Zowel trainers als ouders geven aan dat een sportvereniging een belangrijke verantwoordelijkheid heeft in de opvoeding van jeugdsporters. Over het algemeen zien trainers een grotere opvoedende taak en verantwoordelijkheid voor de vereniging en de trainer dan ouders. Veel trainer-coaches voelen zich verantwoordelijk voor het creëren van een veilige omgeving door duidelijke regels en afspraken te maken, sociaal-emotionele vaardigheden aan te leren en normen en waarden bij te brengen in de sportcontext. Ruim de helft van de trainers heeft een pedagogische opleiding (als pabo of ALO) gevolgd.

Ouders vinden het met name belangrijk dat de trainer-coach ongewenst gedrag van kinderen corrigeert, sociale vaardigheden bijbrengt en een klimaat creëert waarin spelplezier voorop staat en kinderen leren hoe ze met elkaar om moeten gaan.

Vertrouwen in pedagogisch handelen van trainer, maar ook zorgen

Een ruime meerderheid van de ouders vindt dat de trainer van hun kind pedagogisch bekwaam is. Veel ouders uiten hun tevredenheid over de kwaliteiten van de trainer-coaches en de manier waarop zij het spelplezier bevorderen. Deze complimenten gaan met name over de trainers die streng maar rechtvaardig

zijn, goed communiceren naar ouders en kinderen, enthousiast zijn, positieve feedback geven, duidelijk zijn en ingrijpen bij ongewenst gedrag en/of probleemgedrag. Een deel van de ouders heeft geen zicht op de kwaliteiten van de trainer, omdat zij niet bij trainingen aanwezig (mogen) zijn en/of geen contact hebben met de trainer-coaches. Een aantal ouders geeft aan er moeite mee te hebben dat ze niet aanwezig mogen zijn bij de trainingen van hun kind.

Niet iedere ouder heeft vertrouwen in de pedagogische kwaliteiten van de trainer. Eén op de zes ouders maakt zich wel eens zorgen over de begeleiding die hun kind krijgt bij de vereniging. Onder ouders van kinderen in een (heel) prestatieve sportgroep is dit een kwart. De kritiek van de ouders op trainer-coaches betreft overwegend relationele aspecten tussen trainer en kind. Zo noemen ouders dat de trainer-coaches hun aandacht onevenredig verdelen over de sporters en dat zij te prestatiegericht, streng en afstandelijk zijn. Streng gedrag van de trainer om ongewenst gedrag te corrigeren vinden ouders wel belangrijk. Trainers-coaches bij freerunning worden relatief minder vaak als pedagogisch bekwaam gezien. Bij de pedagogische en didactische vaardigheden van de jonge trainer-coaches en 'hulpjes' van de trainer-coaches worden de grootste vraagtekens geplaatst.

De helft van de trainers signaleert bij andere trainers wel eens niet-pedagogisch handelen bij wedstrijden. Volgens twee op de tien is dat zelfs een serieus probleem. Hoe dit er precies uit ziet wordt niet duidelijk in dit onderzoek.

Verskillende visies op handelen rondom relatie, competentie en autonomie

De bevraagde ouders, trainers en sporters verschillen in hun visie als het gaat om de manier waarop de trainer-coaches moeten handelen. We beschrijven dit aan de hand van de basisbehoeften: autonomie, competentie en relatie.

Wat betreft de relatie hechten trainer-coaches meer waarde aan een goede band tussen trainer-coach en kind dan ouders. Een groot deel van de trainer-coaches streeft ernaar een goede band te hebben met elk kind en kinderen het gevoel te geven dat zij met problemen (ook niet-sportgerelateerd) bij hen terecht kunnen. Ouders vinden het vooral fijn als een trainer een luisterend oor kan bieden voor de sporter. Het belang van een goede band tussen trainer en kind onderschrijven ouders en trainers van kinderen in meer prestatiegerichtere groepen vaker dan ouders en trainers van recreatieve groepen. De meeste kinderen vinden het niet nodig om hun leven buiten de gymnsport met de trainer te delen, behalve als dit van invloed is op het turnen. Dan vinden zij het fijn als ze dit kunnen aangeven, zodat de trainer daar rekening mee kan houden.

Over het algemeen geven trainers vaker dan ouders aan dat ze het stimuleren van aspecten van autonomie bij kinderen belangrijk vinden, vooral op een hoger niveau. Trainer-coaches benoemen beduidend vaker dan ouders het belang van dat kinderen zelf meedenken over wat ze willen leren. De meeste kinderen vinden het fijn als de trainer vraagt en luistert naar wat zij willen leren en als ze tijdens de training af en toe de vrijheid krijgen om te kiezen welke oefeningen ze doen of in welke volgorde.

Bijna alle ouders en trainer-coaches vinden het belangrijk dat kinderen het gevoel krijgen dat zij competent zijn. Ouders zien graag dat hun kind zelfvertrouwen krijgt van de sportlessen en vinden dat de trainer complimenten moet geven en het kind moet stimuleren om door te zetten, zonder te dwingen. De sporters geven aan graag complimenten te krijgen. Daarnaast vinden ze het prettig als de trainer positieve feedback geeft en de kinderen motiveert. Als ze een oefening echt eng vinden, willen ze graag dat de trainer bijvoorbeeld vraagt of ze de oefening wel of niet en met of zonder hulp willen doen en dat de trainer hun keuze respecteert. De kinderen vinden het fijn als de trainer benoemt wat er beter kan en niet de nadruk legt op iets wat slecht gaat.

Versillen in (communicatie over) pedagogisch beleid op de gymnsportverenigingen

Het beleid op de vereniging kan een belangrijke randvoorwaarde zijn voor een pedagogisch klimaat op de vereniging. Uit de vragenlijsten komt naar voren dat de aanwezigheid van beleid gericht op een pedagogisch sportklimaat sterk verschilt per vereniging. Met name de aandacht voor pedagogische kwaliteiten van trainers bij de selectie, begeleiding en beoordeling lijkt verschillend. Zo wordt bij de

selectie van de trainers niet altijd naar pedagogische vaardigheden gekeken. Daarnaast biedt bijna de helft van de verenigingen jeugdtrainers geen ondersteuning bij pedagogische vraagstukken.

De zichtbaarheid van aanspreekpunten bij de verenigingen voor ouders kan vaak beter, geven ouders aan. Minder dan de helft van de ouders geeft aan te weten waar zij terecht kunnen bij vermoedens van grensoverschrijdend gedrag en de helft van de ouders weet niet of de vereniging een vertrouwenscontactpersoon heeft.

8.2 Aanbevelingen

Dit onderzoek geeft inzicht in hoe ouders, trainer-coaches en sporters het pedagogisch sportklimaat op hun vereniging ervaren, welke elementen hierbij belangrijk zijn en hoe zij aankijken tegen het pedagogisch handelen van de trainer-coach. Uit deze inzichten komen aandachtspunten naar voren die in deze paragraaf worden vertaald naar aanbevelingen. Hiermee kan worden ingezet op het verbeteren van het pedagogisch klimaat op gymnsportverenigingen. Op basis van de bevindingen van dit onderzoek formuleren we vijf aanbevelingen voor de KNGU en haar gymnsportverenigingen. De KNGU kan deze punten onder de aandacht brengen en ondersteuning bieden aan de verenigingen.

1. Agendeer pedagogisch beleid op de sportvereniging

Wat betreft de pedagogische en didactische kwaliteiten van trainer-coaches zijn er absoluut stappen gemaakt. Het zijn mooie gegevens dat bijna alle trainer-coaches een trainersopleiding of aanverwante opleiding hebben gevolgd en dat ruim de helft een pedagogische achtergrond heeft.

Er valt winst te behalen op de aandacht voor het pedagogisch sportklimaat in het beleid van verenigingen. Een voorbeeld is de aanvraag van een VOG voor vrijwilligers. Het verplichten daarvan is een van de maatregelen die een sportvereniging kan nemen om de kans op ongewenst gedrag binnen de club te verkleinen. Het biedt geen garanties, maar de vereniging laat zo wel zien de veiligheid van leden, vrijwilligers en bezoekers serieus te nemen. Sportverenigingen kunnen gratis een VOG aanvragen voor vrijwilligers.¹¹

Zorg er daarnaast voor dat er ten minste één persoon binnen de vereniging is bij wie ouders, sporters en vrijwilligers terecht kunnen bij (vermoedens van) grensoverschrijdend of ongewenst gedrag. Communiceer duidelijk wie deze persoon is en hoe deze te bereiken is. Uit de resultaten blijkt dat lang niet alle ouders weten bij wie zij terecht kunnen.

2. Ondersteun (jonge) trainers bij hun pedagogisch handelen

Uit de gesprekken met de sporters blijkt dat de trainer een belangrijke rol speelt bij de manier waarop kinderen de gymnsport beleven. Dit komt terug in de waarde die de sporters hechten aan hoe een trainer met de sporters omgaat en de manier waarop de training wordt ingericht. De trainer verzorgt immers de trainingen en bepaalt, al dan niet met de sporters, hoe de training eruitziet. Daarnaast kunnen pedagogische kwaliteiten van de trainer ten goede komen van de sfeer in de groep. Niet alle trainers hebben voldoende pedagogische competenties en in meer of mindere mate lopen trainers aan tegen lastige kwesties als pesten in de groep en omgang met ouders.

Om het pedagogisch klimaat en handelen binnen een trainingsgroep te optimaliseren bevelen wij aan om ondersteuning te bieden aan de trainers die daar behoefte aan hebben. Idealiter neemt de vereniging een actieve houding aan en signaleert zij zelf welke trainers ondersteuning kunnen gebruiken.

De trainers uit dit onderzoek geven aan zich met name te willen ontwikkelen op het gebied van pedagogisch handelen wanneer sprake is van buitensluiting of pestgedrag in de groep. Dit is een voorbeeld

¹¹ Zie: <https://centrumveiligesport.nl/preventie/tools-en-informatie/verklaring-omtrent-gedrag-vog>

van een thema dat kan worden besproken tijdens een intervisie met trainers of een workshop. Trainers uit dit onderzoek ontwikkelen zich het liefst door in gesprek te gaan met andere trainers of een workshop te volgen, maar kijk vooral naar de behoeften van de eigen trainers. We raden aan om bij de ondersteuning in het bijzonder oog te hebben voor jonge, onervaren trainers. Zij worden door ouders vaker als minder bekwaam gezien en geven zelf vaker aan ondersteuningsbehoeften te hebben dan oudere trainers.

3. Stimuleer een goede coach-ouderrelatie

Een ander aandachtspunt dat naar voren komt is de wederzijdse behoefte aan een betere coach-ouderrelatie. Trainer-coaches geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning bij het omgaan met ouders, en ouders hebben behoefte aan meer communicatie en transparantie vanuit de vereniging en de trainers. Zeker als ouders niet mogen kijken bij de trainingen, ervaren zij de communicatie niet altijd als voldoende.

Uiteindelijk moeten trainer-coaches zelf het initiatief nemen om met ouders een goede relatie op te bouwen. De vereniging kan hen hierbij ondersteunen door handvatten te bieden of te hulp te schieten bij dilemma's in de omgang met ouders. Transparantie en heldere communicatie over waarom keuzes worden gemaakt (bijvoorbeeld over wel/niet mogen kijken bij trainingen en selectiecriteria) is belangrijk.

4. Vraag kinderen om input

Een goed pedagogisch sportklimaat is gericht op kindgericht handelen. Om erachter te komen of er in het belang van het kind wordt gehandeld, is het belangrijk om te weten wat het voor kinderen leuk maakt om te sporten. Hoofdstuk 6 uit dit onderzoek geeft hier een beeld van, maar deze behoeften verschillen per kind en deels naar gymsportdiscipline en prestatieniveau en naar sociaal-demografische kenmerken als leeftijd, gender en etnische achtergrond. Kinderen in de focusgroepen gaven aan het te waarderen als er gesprekken plaatsvinden over hun persoonlijke doelen en als zij om input voor trainingen worden gevraagd. Vraag de kinderen dus gerust tijdens of buiten trainingen om feedback over hoe zij graag sporten of over het pedagogisch sportklimaat op de vereniging.

5. Stel één of meerdere personen binnen de club verantwoordelijk

Om een pedagogisch sportklimaat op de vereniging te creëren en te waarborgen, is het raadzaam om één of meerdere personen binnen de club hiervoor verantwoordelijk te stellen. Dit kan iemand van het bestuur zijn of een groep vrijwilligers, al dan niet samengesteld in de vorm van een commissie die gaat over het sportklimaat op de vereniging. Deze persoon of groep personen kan dan verantwoordelijk zijn voor het beleid of de ondersteuning van trainers op het gebied van pedagogisch handelen. Zij kunnen de dialoog over een veilig, pedagogisch sportklimaat binnen de vereniging stimuleren. Dit hoeven zij niet alleen te doen: er kan voor worden gekozen om samenwerking te zoeken met externe ondersteuners, zoals een sportpedagoog, clubkadercoach of buurtsportcoach.

Bijlage 1. Onderwerpen vragenlijsten

Onderwerpen vragenlijst ouders jeugdsporters

De sportgroep en de vereniging

- Welke sportgroep
- Motieven voor lidmaatschap gymnsportvereniging
- Mate van recreatie/prestatie sportgroep
- Sportklimaat op de vereniging
- Vrijwilligerswerk op de vereniging

Pedagogisch sportklimaat

- Mening van de ouder ten aanzien van:
 - Spelplezier
 - Opvoedende taak trainer en vereniging
- Ervaringen van de ouder ten aanzien van:
 - Pesten
 - Begeleiding
 - Pedagogische en didactische bekwaamheid trainers
- Mening van de ouder ten aanzien van:
 - Persoonlijke aandacht en relatie
 - Gedragsregels
 - Aanpak
 - Verantwoordelijkheid voor het kind en autonomie
 - Nieuwe dingen leren
 - Stimuleren
- Ervaringen van de ouder ten aanzien van:
 - Negatief gedrag trainer bij trainingen en wedstrijden
 - Eigen gedrag ouder
 - Aanspreken van andere ouders bij negatief gedrag
- Aanwezigheid van een vertrouwenscontactpersoon

Opvoeding/rol van de ouder

- Mening van de ouder ten aanzien van:
 - Rol van sport bij de opvoeding van het kind
 - Rol van de ouder bij het sporten van het kind

Positieve punten en verbeterpunten

- Open vraag over positieve kant van de discipline die kind beoefent
- Open vraag over verbeterpunt van de discipline die kind beoefent

Onderwerpen vragenlijst trainer-coaches jeugdsporters

Algemeen

- Welke sportgroep
- Gevolgde trainersopleiding
- Ervaring als trainer/coach
- Verklaring Omtrent het Gedrag
- Redenen om training te geven

Pedagogisch sportklimaat

- Mening van de trainer/coach ten aanzien van:
 - Spelplezier
 - Opvoedende taak trainer en vereniging
- Mening van de trainer/coach ten aanzien van:
 - Persoonlijke aandacht en relatie
 - Gedragsregels
 - Aanpak
 - Verantwoordelijkheid voor het kind en autonomie
 - Structuur trainingen en lessen
 - Nieuwe dingen leren
 - Stimuleren
- Ontwikkelingsbehoeften trainer/coach ten aanzien van pedagogisch sportklimaat

Sportgroep, vereniging, wedstrijd en beleid

- Mate van recreatie/prestatie sportgroep
- Sportklimaat op de vereniging
- Beleid vereniging ten aanzien van pedagogisch sportklimaat
- Ervaringen trainer/coach ten aanzien van:
 - Pesten
 - Onsportief gedrag sporters
 - Onsportief gedrag ouders
 - Onsportief gedrag trainer/coaches
 - Beoordelingen sporters
 - Onderlinge sfeer tussen verenigingen

Ondersteuning

- Gewenste ondersteuning ten aanzien van een pedagogisch sportklimaat
- Open vraag over pedagogisch sportklimaat

Bijlage 2. Leidraad groepsgesprekken

1. Opening en startspel

- Opening en uitleg (afspraken, voicerecorder)
- Spelen startspel

Het startspel is bedoeld als opwarmer, om de kinderen te laten wennen en te oefenen met deelnemen aan een focusgroep. Er liggen kaartjes op de kop op de tafel verspreid. Om de beurt pakken de kinderen een kaartje en lezen hardop de zin voor, en vullen die zin aan. De gespreksleider begint. Iedereen pakt 1 kaartje in dit onderdeel. De zinnen zijn relatief makkelijk te beantwoorden, vanuit de eigen ervaring van het kind: Voorbeeld: Ik zit op gymsport/turnen omdat...

- Uitleg en tekenen deelnamebrief

2. Wat is een leuke trainer/training

Er staat een grote flipover/ ligt een flipover vel in de ruimte met daarop geschreven een vraag. We doen 2 rondes:

- Hoe ziet een leuke training eruit volgens jou?
- Wat doet een goede trainer volgens jou?

Alle kinderen krijgen 3 post its, en mogen eerst zelf dingen (max 3!) opschrijven. Daarna mogen ze 1 voor hun 1 post its op de flipover plakken en van een van de post its kort toelichten wat ze hebben opgeschreven. Daarna gaan we in gesprek over de geplakte briefjes. Gespreksleider gaat vragen naar de verschillende briefjes: bijv. vaker genoemde briefjes, opvallende briefjes, aspecten eruit lichten.

Bij het groepsgesprek doorvragen, bijvoorbeeld:

- Wat zijn leuke oefeningen? Wanneer ga je blij naar huis?
- Is het leuk als ze dingen zelf mogen bedenken/organiseren
- Wat voor regels zijn er? Wat vinden jullie daarvan?

3. Stellingen

Er ligt een stapel kaartjes op tafel. Op elk kaartje staat een stelling waar ze het mee eens of mee oneens kunnen zijn. Om de beurt wordt een stelling omgedraaid en voorgelezen.

- Ieder kind krijgt een rood kaartje (oneens) en groen kaartje (eens). Bij elke stelling kiest het kind een van deze en legt deze op tafel. Kaartjes zijn wit aan de achterkant zodat ze niet van elkaar kunnen zien wie wat hun keuze is. Daarna laten alle kinderen tegelijkertijd zien of ze een rood of groen kaartje hebben neergelegd.
- Daarna in discussie over waarom eens of oneens. We willen voornamelijk weten wat hun argumenten zijn om hiervoor te kiezen.

Enkele voorbeeld stellingen:

- De trainer moet aan ons vragen wat we willen leren.
- Een moeilijke training is niet leuk.
- Een goede trainer geeft veel complimenten
- Iedereen in onze sportgroep/team voelt zich even belangrijk
- Een trainer moet ieder kind aandacht geven (doorvragen naar waarom of naar wat voor aandacht)
- Het is duidelijk wat wel en niet mag tijdens de training
- De trainer moet zorgen voor een goede sfeer in de groep
- Als we hebben verloren, dan heb ik geen leuke wedstrijd gehad
- Ik zou het prima vinden om alleen te trainen (en geen wedstrijden te doen)
- Het doel van de training is om beter te worden voor de wedstrijd

4. Tips voor de trainer en tips voor de vereniging

- Heb je nog tips voor jouw trainer? (of alternatief: wat doet jouw trainer heel goed?)
- Heb je nog tips voor jouw vereniging? (of alternatief: wat doet jouw vereniging heel goed?)

5. Afsluiting

- Kort samenvatten waar je het over hebt gehad. Zijn we nog iets vergeten/mist er nog iets?
- Bedanken voor deelname/enthousiasme/goede input en ideeën
- Wat vonden jullie ervan?
 - Evt. doorvragen: moeilijk/makkelijk, leuk/niet leuk, evt. wat anders doen de volgende keer
- Vertellen wat we hiermee nu gaan doen: *we gaan terugluisteren en opschrijven wat jullie vonden van de stellingen en wat jullie op het grote papier hebben opgeschreven. Dat doen we ook bij andere turn- en gym sportverenigingen. Als we al die ideeën van alle kinderen hebben verzameld kunnen we daarmee advies geven aan de trainers. Advies over wat kinderen belangrijk vinden en wat ze tijdens de training het best kunnen doen.*
- Heeft er iemand nog vragen?
- Vertellen wat ze moeten doen als ze achteraf nog vragen hebben. Via trainer of ouder.

Bijlage 3. Achtergrond trainer-coaches en ouders

Tabel B3.1 Verdeling respondentgroep trainer-coaches naar achtergrondkenmerken (in aantallen en procenten)

		Aantal	%
	<i>Totaal</i>	692	100
Discipline sportgroep	Turnen dames	494	71,4
	Turnen heren	47	6,8
	Acrobatische gymnastiek	30	4,3
	Ritmische gymnastiek	13	1,9
	Groepsspringen	22	3,2
	Trampolinespringen	19	2,7
	Rhönradturnen	2	0,3
	Freerunning	7	1,0
	Dans	18	2,6
	Anders	40	5,8
Leeftijd sportgroep	0-6 jaar	13	1,9
	7-10 jaar	607	87,7
	11-13 jaar	57	8,2
	14-18 jaar	15	2,2
Soort groep	Jongensgroep	51	7,4
	Meisjesgroep	519	75,0
	Gemengde groep	122	17,6
Niveau sportgroep	Recreatieniveau (geen wedstrijden/alleen intern)	179	28,5
	Wedstrijdniveau	421	67,1
	Talentontwikkelingsniveau	27	4,3
Leden met een niet-Nederlandse etnisch-culturele achtergrond	Nee	213	34
	Een aantal (2-5)	347	56
	Ongeveer de helft	42	7
	Merendeels/allemaal	6	1
	Wil ik niet zeggen	14	2
Eigen kind in de sportgroep	Geen kinderen	361	52,2
	Ja	57	8,2
	Nee	198	28,6
	Onbekend	76	11,0
Grootte vereniging	Minder dan 250 leden	200	32,5
	250 tot 500 leden	241	39,1
	500 tot 1.000 leden	96	15,6
	Meer dan 1.000 leden	54	8,8
	Weet ik niet	25	4,1

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Tabel B3.2 Verdeling respondentgroep ouders naar achtergrondkenmerken (in aantallen en procenten)

		Aantal	%
	<i>Totaal</i>	5.051	100
Leeftijd kind	4-8 jaar	1.811	35,9
	9-11 jaar	1.589	31,5
	12-14 jaar	1.138	22,5
	15-18 jaar	513	10,2
Geslacht kind	Jongen	1.007	19,9
	Meisje	4.036	79,9
	Wil ik niet zeggen	8	0,2
Discipline kind	Turnen dames	2.831	55,7
	Turnen heren	437	8,7
	Acrobatische gymnastiek	226	4,5
	Ritmische gymnastiek	102	2,0
	Groepsspringen	92	1,8
	Trampolinespringen	125	2,5
	Rhönradturnen	16	0,3
	Freerunning	271	5,4
	Dans	300	5,9
	Anders	669	13,2
Sportgroep kind	Jongensgroep	506	10,0
	Meisjesgroep	3.159	62,5
	Gemengde groep	1.386	27,4
Leden met een niet-Nederlandse etnisch-culturele achtergrond in sportgroep kind	Nee	1.654	32,7
	Een aantal (2-5)	1.601	31,7
	Ongeveer de helft	173	3,4
	Merendeels/allemaal	20	0,4
	Weet ik niet	1.490	29,4
	Wil ik niet zeggen	42	0,8
	Onbekend	71	1,4
Grootte vereniging	Minder dan 250 leden	1074	21,3
	250 tot 500 leden	643	12,7
	500 tot 1.000 leden	208	4,1
	Meer dan 1.000 leden	124	2,5
	Weet ik niet	2414	47,8
	Onbekend	588	11,6

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

Bijlage 4. Aanvullende tabellen

Tabel B4.1 Gemiddelde rapportcijfers (tussen 1 en 10) over verschillende aspecten van het sportklimaat door ouders, naar gymnsport discipline, geslacht en prestatiegerichtheid sportgroep (n=5.051)

		Sfeer in de vereniging	Sociale veiligheid op de vereniging	Sociale veiligheid tijdens wedstrijden/andere activiteiten met competitief karakter	Pedagogisch klimaat binnen de vereniging
Discipline	Turnen dames	7,8	8,2	8	7,8
	Turnen heren	7,9	8,1	8,2*	8
	Freerunning	7,6*	7,8*	7,5*	7,6*
	Dans	8,0*	8,4*	8,2	8,1*
	Acrogym, ritmisch, groepsspringen, trampoline, rhönrad	8,0*	8,2	8,1	8,0*
	Anders	7,9	8,2	7,7*	8,0*
Geslacht sportgroep	Meisjesgroep	7,8	8,2	8,0	7,9
	Jongensgroep	7,9	8,0*	8,1	7,9
	Gemengde groep	7,9	8,2	7,9	8,0
Prestatie- gerichtheid sportgroep	(Heel) recreatief	7,7	8,0	7,8	7,8
	Zowel recreatief als prestatief	8,1*	8,3*	8,2*	8,1*
	(Heel) prestatief	7,8*	8,2*	8,0*	7,8

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. eerste groep (turnen dames, meisjesgroep, (heel) recreatief).

Tabel B4.2 Gemiddelde rapportcijfers (tussen 1 en 10) over verschillende aspecten van het sportklimaat door trainers, naar geslacht en prestativiteit sportgroep (n=692)

		Sfeer in de vereniging	Sociale veiligheid op de vereniging	Sociale veiligheid tijdens wedstrijden/andere activiteiten met competitief karakter	Pedagogisch klimaat binnen de vereniging
Geslacht sportgroep	Meisjesgroep	7,9	7,9	7,8	7,9
	Jongensgroep	8,1	8,1	8,2*	7,8
	Gemengde groep	8,0	8,0	7,7	8,1
Prestativiteit sportgroep	(Heel) recreatief	7,9	8,0	7,8	7,9
	Zowel recreatief als prestatief	8,0	8,0	7,9	8,0
	(Heel) prestatief	7,7	7,9	7,8	7,8

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. eerste groep (meisjesgroep, (heel) recreatief).

Tabel B4.3 Percentage rapportcijfers (tussen 1 en 10) over verschillende aspecten van het sportklimaat dat voldoende (hoger dan een 6) en onvoldoende (6 of lager) is, door ouders, naar gymnsport discipline (n=5.051)

		Turnen dames	Turnen heren	Free- running	Dans	Acro, ritmisch, groepsspringen, trampoline, rhönrad	Anders
Sfeer in de vereniging	Onvoldoende	10	9	10	7	8	7*
	Voldoende	88	89	81*	88	90	88
	Weet ik niet/n.v.t.	2	2	9*	4*	2	5*
Sociale veiligheid op de vereniging	Onvoldoende	5	8*	10*	4	7	4
	Voldoende	89	89	80*	89	89	85*
	Weet ik niet/n.v.t.	6	3	10*	7	4	11*
Sociale veiligheid tijdens wedstrijden/ andere activiteiten met competitief karakter	Onvoldoende	5	4	6	3	5	4
	Voldoende	71	70	36*	67	72	34*
	Weet ik niet/n.v.t.	24	26	58*	30*	23	62*
Pedagogisch klimaat binnen de vereniging	Onvoldoende	12	12	16	6*	10	9*
	Voldoende	85	85	76*	88	88	87*
	Weet ik niet/n.v.t.	3	3	8*	5*	2	4

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. turnen dames.

Tabel B4.4 Percentage rapportcijfers (tussen 1 en 10)) over verschillende aspecten van het sportklimaat dat voldoende (hoger dan een 6) en onvoldoende (6 of lager) is, door ouders, naar geslacht sportgroep (n=5.051)

		Jongensgroep	Meisjesgroep	Gemengde groep
Sfeer in de vereniging	Onvoldoende	8	9	8
	Voldoende	89	89	86*
	Weet ik niet/n.v.t.	3	2	6*
Sociale veiligheid op de vereniging	Onvoldoende	9*	5	5
	Voldoende	87	89	86*
	Weet ik niet/n.v.t.	4	5	9*
Sociale veiligheid tijdens wedstrijden/ andere activiteiten met competitief karakter	Onvoldoende	5	5	4
	Voldoende	66*	74	41*
	Weet ik niet/n.v.t.	29*	21	54*
Pedagogisch klimaat binnen de vereniging	Onvoldoende	11	11	10
	Voldoende	85	86	85
	Weet ik niet/n.v.t.	4	3	5*

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. meisjesgroep.

Tabel B4.5 Percentage rapportcijfers (tussen 1 en 10)) over verschillende aspecten van het sportklimaat dat voldoende (hoger dan een 6) en onvoldoende (6 of lager) is, door ouders, naar prestativiteit sportgroep (n=5.051)

		(Heel) recreatief	Zowel recreatief als prestatief	(Heel) prestatief
Sfeer in de vereniging	Onvoldoende	10	5*	12
	Voldoende	84	93*	88*
	Weet ik niet/n.v.t.	5	1	0
Sociale veiligheid op de vereniging	Onvoldoende	6	3*	9*
	Voldoende	85	92*	89*
	Weet ik niet/n.v.t.	9	4*	2*
Sociale veiligheid tijdens wedstrijden/ andere activiteiten met competitief karakter	Onvoldoende	5	3*	8*
	Voldoende	42	79*	86*
	Weet ik niet/n.v.t.	53	18*	6*
Pedagogisch klimaat binnen de vereniging	Onvoldoende	12	6*	17*
	Voldoende	82	92*	82
	Weet ik niet/n.v.t.	5	2*	1*

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.6 Percentage rapportcijfers (tussen 1 en 10)) over verschillende aspecten van het sportklimaat dat voldoende (hoger dan een 6) en onvoldoende (6 of lager) is, door trainers, naar geslacht sportgroep (n=692)

		Jongensgroep	Meisjesgroep	Gemengde groep
Sfeer in de vereniging	Onvoldoende	4	9	8
	Voldoende	94	91	91
	Weet ik niet/n.v.t.	2*	0	1
Sociale veiligheid op de vereniging	Onvoldoende	4	7	8
	Voldoende	96	92	90
	Weet ik niet/n.v.t.		1	2
Sociale veiligheid tijdens wedstrijden/ andere activiteiten met competitief karakter	Onvoldoende	6	8	7
	Voldoende	87	89	82*
	Weet ik niet/n.v.t.	6	3	11*
Pedagogisch klimaat binnen de vereniging	Onvoldoende	9	8	7
	Voldoende	89	92	91
	Weet ik niet/n.v.t.	2	0	2

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. meisjesgroep.

Tabel B4.7 Percentage rapportcijfers (tussen 1 en 10)) over verschillende aspecten van het sportklimaat dat voldoende (hoger dan een 6) en onvoldoende (6 of lager) is, door trainers, naar prestativiteit sportgroep (n=692)

		Zowel recreatief als		
		(Heel) recreatief	prestatief	(Heel) prestatief
Sfeer in de vereniging	Onvoldoende	9	7	11
	Voldoende	91	93	88
	Weet ik niet/n.v.t.		0	1
Sociale veiligheid op de vereniging	Onvoldoende	9	6	7
	Voldoende	89	93	92
	Weet ik niet/n.v.t.	1	1	1
Sociale veiligheid tijdens wedstrijden/ andere activiteiten met competitief karakter	Onvoldoende	7	7	9
	Voldoende	80	90*	89*
	Weet ik niet/n.v.t.	12	3*	2*
Pedagogisch klimaat binnen de vereniging	Onvoldoende	9	6	9
	Voldoende	90	93	90
	Weet ik niet/n.v.t.	1	0	1

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.8 Ervaring ouders met sportgroep en trainer, naar gymnsport discipline (in procenten, n=5.051)

		Turnen dames	Turnen heren	Free- running	Dans	Acro, ritmisch, groeps- springen, trampoline, rhönrad	Anders
Ik maak me weleens zorgen over de begeleiding die mijn kind krijgt bij de vereniging	(Helemaal) oneens	69	69	62*	86*	72	76*
	Neutraal	12	11	12	8	12	9
	(Helemaal) eens	18	19	25	5*	15	13*
	N.v.t.	1	1	0	1	1	2
De trainer legt te veel nadruk op de sportieve prestaties (winnen en resultaatgericht)	(Helemaal) oneens	76	80*	85*	80	74	83*
	Neutraal	15	12	9	13*	15	6*
	(Helemaal) eens	7	5	2*	4*	8	2*
	N.v.t.	2	3	4	4	3	9
De trainer legt te veel nadruk op het spelplezier	(Helemaal) oneens	68	68	65	67	70	64*
	Neutraal	22	19	24	21	21	21
	(Helemaal) eens	8	10	10	10	7	11*
	N.v.t.	2	3	1	2	2	4
De trainer van mijn kind weet hoe hij/zij met kinderen moet omgaan (pedagogisch bekwaam)	(Helemaal) oneens	7	9	12*	4*	7	5
	Neutraal	19	20	20	14*	19	16
	(Helemaal) eens	74	70	65*	82*	73	78
	N.v.t.	1	1	3	1	0	1
De trainer van mijn kind weet hoe hij/zij kinderen de sport moet leren (didactisch bekwaam)	(Helemaal) oneens	4	4	6*	1	3	3
	Neutraal	13	10	15	9	11	14
	(Helemaal) eens	83	86	76*	88*	85	81
	N.v.t.	1	0	2	1	0	1
Mijn kind heeft veel plezier in de sportgroep	(Helemaal) oneens	2	2	1	1	2	2
	Neutraal	5	4	5	4	5	4
	(Helemaal) eens	93	94	94	95	93	94
	N.v.t.	0	0	0	0	0	0
Mijn kind wordt gepest of buitengesloten in de sportgroep	(Helemaal) oneens	91	91	87*	92	90	92
	Neutraal	4	4	7	3	5	3
	(Helemaal) eens	2	2	3	1	2	1
	N.v.t.	3	2	3	4	4	5*

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. turnen dames.

Tabel B4.9 Ervaring ouders met sportgroep en trainer, naar geslacht sportgroep (in procenten, n=5.051)

		Jongensgroep	Meisjesgroep	Gemengde groep
Ik maak me weleens zorgen over de begeleiding die mijn kind krijgt bij de vereniging	(Helemaal) oneens	70	71	73
	Neutraal	11	12	10*
	(Helemaal) eens	18	17	16
	N.v.t.	1	1	2
De trainer legt te veel nadruk op de sportieve prestaties (winnen en resultaatgericht)	(Helemaal) oneens	79*	74	85*
	Neutraal	12*	16	8*
	(Helemaal) eens	5	7	2*
	N.v.t.	4	3	5*
De trainer legt te veel nadruk op het spelplezier	(Helemaal) oneens	68	68	67
	Neutraal	18	22	21
	(Helemaal) eens	11	8	9
	N.v.t.	3	2	3
De trainer van mijn kind weet hoe hij/zij met kinderen moet omgaan (pedagogisch bekwaam)	(Helemaal) oneens	8	7	7
	Neutraal	21	18	16
	(Helemaal) eens	69*	74	76
	N.v.t.	1*	1	1*
De trainer van mijn kind weet hoe hij/zij kinderen de sport moet leren (didactisch bekwaam)	(Helemaal) oneens	4	3	4
	Neutraal	10	12	14
	(Helemaal) eens	85	84	81*
	N.v.t.	1	1	1*
Mijn kind heeft veel plezier in de sportgroep	(Helemaal) oneens	2	2	2
	Neutraal	4	5	4
	(Helemaal) eens	94	93	94
	N.v.t.	0	0	0
Mijn kind wordt gepest of buitengesloten in de sportgroep	(Helemaal) oneens	90	91	91
	Neutraal	5	4	4
	(Helemaal) eens	2	2	1
	N.v.t.	2	3	4

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. meisjesgroep.

Tabel B4.10 Ervaring ouders met sportgroep en trainer, naar prestativiteit sportgroep (in procenten, n=5.051)

		Zowel recreatief		
		(Heel) recreatief	als prestatief	(Heel) prestatief
Ik maak me weleens zorgen over de begeleiding die mijn kind krijgt bij de vereniging	(Helemaal) oneens	70	76*	65*
	Neutraal	11	11	10
	(Helemaal) eens	18	11*	25*
	N.v.t.	1	1	0*
De trainer legt te veel nadruk op de sportieve prestaties (winnen en resultaatgericht)	(Helemaal) oneens	85	79*	59*
	Neutraal	7	16*	22*
	(Helemaal) eens	2	4*	18*
	N.v.t.	6	2*	1*
De trainer legt te veel nadruk op het spelplezier	(Helemaal) oneens	62	70*	79*
	Neutraal	22	22	15*
	(Helemaal) eens	12	6*	5*
	N.v.t.	3	2	1*
De trainer van mijn kind weet hoe hij/zij met kinderen moet omgaan (pedagogisch bekwaam)	(Helemaal) oneens	7	5*	11*
	Neutraal	20	16*	19
	(Helemaal) eens	71	79*	70
	N.v.t.	1	1	0
De trainer van mijn kind weet hoe hij/zij kinderen de sport moet leren (didactisch bekwaam)	(Helemaal) oneens	5	2*	3
	Neutraal	16	8*	10*
	(Helemaal) eens	78	89*	87*
	N.v.t.	2	1*	0*
Mijn kind heeft veel plezier in de sportgroep	(Helemaal) oneens	2	1*	4*
	Neutraal	5	3*	6
	(Helemaal) eens	93	97*	90*
	N.v.t.	0	0	0
Mijn kind wordt gepest of buitengesloten in de sportgroep	(Helemaal) oneens	90	92	92
	Neutraal	5	3*	5
	(Helemaal) eens	1	1	2
	N.v.t.	4	4	1*

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.11 Negatieve uitlatingen van trainers, volgens ouders, naar discipline (in procenten, n=5.051)

		Turnen dames	Turnen heren	Free- running	Dans	Acro, ritmisch, groepsspringen, trampoline, rhönrad	Anders
De trainer laat zich vaak negatief uit tijdens een training	(Helemaal) oneens	74	74	71	81*	75	79*
	Neutraal	9	9	7	3*	9	5*
	(Helemaal) eens	5	3	2*	2*	6	2*
	Weet ik niet	13	14	20*	14	10	14
De trainer laat zich vaak negatief uit tijdens een wedstrijd	(Helemaal) oneens	66	66	40*	71	70	42*
	Neutraal	6	4	4	4	7	4*
	(Helemaal) eens	2	1	1	0	3	0*
	Weet ik niet	26	28	55*	25	21*	54*

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. turnen dames.

Tabel B4.12 Negatieve uitlatingen van trainers, volgens ouders, naar geslacht sportgroep (in procenten, n=5.051)

		Jongensgroep	Meisjesgroep	Gemengde groep
De trainer laat zich vaak negatief uit tijdens een training	(Helemaal) oneens	73	74	76
	Neutraal	8	9	6*
	(Helemaal) eens	3	5	2*
	Weet ik niet	15*	12	16*
De trainer laat zich vaak negatief uit tijdens een wedstrijd	(Helemaal) oneens	62*	69	47*
	Neutraal	5	6	4*
	(Helemaal) eens	2	2	1*
	Weet ik niet	32*	23	48*

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. meisjesgroep.

Tabel B4.13 Negatieve uitlatingen van trainers, volgens ouders, naar prestativiteit sportgroep (in procenten, n=5.051)

		(Heel) recreatief	Zowel recreatief als prestatief	(Heel) prestatief
De trainer laat zich vaak negatief uit tijdens een training	(Helemaal) oneens	72	81*	69
	Neutraal	7	7	13*
	(Helemaal) eens	3	3	11*
	Weet ik niet	19	9*	7*
De trainer laat zich vaak negatief uit tijdens een wedstrijd	(Helemaal) oneens	46	74*	79*
	Neutraal	4	4	10*
	(Helemaal) eens	0	1*	4*
	Weet ik niet	50	20*	7*

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.14 Mening van trainers over de stelling: ‘Hoe belangrijk vind jij het om talenten te selecteren en extra uit te dagen?’, naar prestativiteit sportgroep (in procenten, n=692)

	(Heel) recreatief	Zowel recreatief als prestatief	(Heel) prestatief
(Helemaal) niet belangrijk	4	0	0*
Neutraal	17	9*	8*
(Heel) belangrijk	78	91*	91*
Weet ik niet	1	0	0

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.15 Mening van ouders over de stelling: ‘Hoe belangrijk vind jij het dat de trainer talenten selecteert en extra aandacht geeft?’, naar prestativiteit sportgroep (n=5.051)

	(Heel) recreatief	Zowel recreatief als prestatief	(Heel) prestatief
(Helemaal) niet belangrijk	27	19	17
Neutraal	38	36	34
(Heel) belangrijk	31	43*	44*
Weet ik niet	4	2	3

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.16 Mening van trainers over de stelling: ‘Hoe belangrijk vind jij het dat ieder kind het elke training naar zijn/haar zin heeft?’, naar leeftijd sportgroep (in procenten, n=692)

	0-6 jaar	7-10 jaar	11-13 jaar	14-18 jaar
(Helemaal) niet belangrijk	0	1	2	0
Neutraal	0	7	11	27*
(Heel) belangrijk	100	91	87	73*
Weet ik niet	0	0	0	0

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. 7-10 jaar.

Tabel B4.17 Mening van trainers over de stelling: ‘Hoe belangrijk vind jij het dat ieder kind het elke training naar zijn/haar zin heeft?’, naar prestativiteit sportgroep (in procenten, n=692)

	(Heel) recreatief	Zowel recreatief als prestatief	(Heel) prestatief
(Helemaal) niet belangrijk	1	0	2
Neutraal	4	6	14*
(Heel) belangrijk	94	94	84*
Weet ik niet	1	0	0

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.18 Mening van ouders over de stelling: ‘Hoe belangrijk vind jij het dat ieder kind het elke training naar zijn/haar zin heeft?’, naar leeftijd sportgroep (in procenten, n=5.051)

	4-8 jaar	9-11 jaar	12-14 jaar	15-18 jaar
(Helemaal) niet belangrijk	1	1	2	2
Neutraal	6	8	9*	13*
(Heel) belangrijk	93	91	89*	86*
Weet ik niet	0	0	0	0

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. 4-8 jaar.

Tabel B4.19 Mening van ouders over de stelling: ‘Hoe belangrijk vind jij het dat ieder kind het elke training naar zijn/haar zin heeft?’, naar prestativiteit sportgroep (in procenten, n=5.051)

	(Heel) recreatief	Zowel recreatief als prestatief	(Heel) prestatief
(Helemaal) niet belangrijk	1	1	2
Neutraal	6	9*	10*
(Heel) belangrijk	93	90*	88*
Weet ik niet	0	0	0

Bron: Vragenlijst ouders gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

Tabel B4.20 Visie trainers op hun rol in de opvoeding, naar prestatiegerichtheid van de sportgroep (in procenten, n=692)

		Zowel recreatief als		
		(Heel) recreatief	prestatief	(Heel) prestatief
Trainers hebben een belangrijke opvoedende taak	(Helemaal) oneens	9	6	8
	Neutraal	32	28	22*
	(Helemaal) eens	58	67	70*
	Weet ik niet			
Trainers hebben alleen een taak om kinderen sporttechnische vaardigheden bij te brengen	(Helemaal) oneens	1	80	90*
	Neutraal	5	9	3
	(Helemaal) eens	14	11	7*
	Weet ik niet			
Trainers zijn als opvoeder bijna net zo belangrijk als ouders	(Helemaal) oneens	66	45*	51*
	Neutraal	24	33*	27
	(Helemaal) eens	9	21*	22*
	Weet ik niet	1		1

Bron: Vragenlijst trainer-coaches gymnsport (geen steekproef), 2020, Mulier Instituut.

* Significant verschillend t.o.v. (heel) recreatief.

